de mens.nu

magazine

Dossier:
PLASTISCHE CHIRURGIE ONTLEED

“Waarom kan een spaghettimonster niet en een christengod wel?”
De vraagtekens van Fran Bambust

“WORDEN WE STILAAN GEK VAN DIERENLIEFDE?”
Nieuwe columniste:
MARLEEN TEMMERMAN

Januari - februari - maart 2013 | 2de jaargang nr. 1
Verschijnt driemaandelijks

vrijzinnig humanistisch tijdschrift
voor de maatschappelijk geëngageerde mens

de mens.nu is vrijzinnig humanistisch

deMens.nu Magazine

deMens.nu Magazine | 2de jaargang nr. 1
Januari - februari - maart 2013
Verschijnt driemaandelijks
Verantwoordelijke uitgever: Sylvain Peeters
Oude Keulseweg 220 - 1933 Sterrebeek
ISSN 2034-6646

deMens.nu is vrijzinnig humanistisch

deMens.nu – Unie Vrijzinnige Verenigingen vzw
Federaal Secretariaat
Brand Whitlocklaan 87
1200 Sint-Lambrechts-Woluwe
T 02 | 735 81 92
F 02 | 735 81 66
info@deMens.nu
www.deMens.nu

hoofdredactie
Sonny Van de Steene

eindredactie
Julie Van Garsse

redactie
Olivier Beys
Franky Bussche
Veerle Cannoot
Liza Janssens
Anne-France Ketelaer
Riet Lavreysen
Jasmien Peeters
Sonny Van de Steene
Sarah Van Gaens
Julie Van Garsse
Marina Van Haeren

lay-out
GrafiekGroep

foto's cover, pagina 8, 11, 12
© Jeroen Vanneste

foto's pagina 3, 13
(enkel foto Tamara De Laet)
en foto's pagina 22, 23
© Isabelle Pateer - Otherweyes

cartoon pagina 35
Janik Van der Borgt

Je kan je gratis abonneren op deMens.nu Magazine.

Hoe? Stuur een mailtje naar info@deMens.nu

OF stuur een brief naar
deMens.nu-UVVzw
Brand Whitlocklaan 87
1200 Sint-Lambrechts-Woluwe

Met vermelding van je naam en adres.

Zin in de e-gazet?
Zin in de e-gazet, de digitale nieuwsbrief van deMens.nu? Op het menu staan opinies, boeiende activiteiten, foto-reportages en nog veel meer lekkers. We brengen je minstens een keer per maand op de hoogte van markante nieuwtjes. Surf snel naar onze website en schrijf je in!

Volg ons op

deMens.nu Magazine wordt gratis verspreid binnen de vrijzinnig humanistische gemeenschap. De redactie van *deMens.nu Magazine* is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de door derden geleverde artikels.

Onder auspiciën van de Unie Vrijzinnige Verenigingen vzw.

Lid van de Unie
van de Uitgevers van
de Periodieke Pers

Conform de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (8 december 1992) delen wij je mee dat een aantal van je persoonsgegevens opgenomen worden in ons adressenbestand. DeMens.nu zal, als houder van dit bestand, je gegevens verwerken in het kader van volgend doeleind: verspreiden van publicaties en interne communicatie.

Op schriftelijk verzoek, gericht aan mevrouw Marina Van Haeren, algemeen directeur, Brand Whitlocklaan 87 te 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe, kan je een overzicht krijgen van de door deMens.nu over je opgeslagen persoonsgegevens. Onjuiste gegevens verbeteren wij op je verzoek.

Reacties op dit nummer kan je steeds doormailen naar info@deMens.nu. Deze worden, na overleg en goedkeuring door de kernredactie, geplaatst op de website bij de rubriek Reacties van het desbetreffende *deMens.nu Magazine* of verschijnen in het volgende *deMens.nu Magazine*.

Mixed Sources
Productgroep uit goed beheerde bossen en andere gecontroleerde bronnen
www.fsc.org Cert no. SGS-COC-004433
© 1996 Forest Stewardship Council

100% jezelf

Dansen zit in m'n genen. Wanneer ik muziek hoor, tintelt het bloed in m'n lijf én moet ik bewegen. Het maakt me gelukkig. Eenzelfde levensvreugde zie ik bij m'n 2-jarige nichtje wanneer ze vol overgave haar heupjes en armpjes op de maat van de muziek poogt te bewegen. Veel kinderen houden van dansen, als ik m'n vrienden en kennissen mag geloven. En toch. Toen ik een tiener was, zag ik voornamelijk meisjes uit de bol gaan op muziek, de meeste jongens daarentegen leken verbannen van de dansvloer. Pas na vele uren toekijken en na het drinken van de nodige hoeveelheid moed, strekten sommigen (zwalpend) hun benen. Oké, dit is misschien té karikaturaal. Maar waarom stoppen zoveel mannen als tieners met dansen? Het kan natuurlijk zijn dat ze het echt niet graag doen. Ik denk eerder dat het iets cultureels is. Het oergevoel om zichzelf al dansend te uiten is gezwicht onder de zwaarte van sociaal opgelegde waarde- en gedragsregels… Hoe jammer.

Ik pleit niet voor het vernietigen van sociale regels. Die moeten er zijn om met elkaar te kunnen leven, met respect voor de ander als rode draad. Maar zou het niet evident moeten zijn dat iedereen zichzelf kan zijn? Dat je kan doen wat je gelukkig maakt? Dat je de tijd krijgt en neemt om te doen wat je zinvol vindt? Op korte en/of lange termijn. Klein, zoals het genieten van een zonsondergang, en/of ingrijpend, zoals het kiezen voor plastische chirurgie (zie het dossier van dit nummer) of zoals Fran Bambust deed (p. 8): gaan voor een vrouwenlichaam omdat het je gelukkiger maakt dan de mannelijke variant.

Jezelf kunnen zijn, zonder spot of oordeel. Vrijzinnig humanisten omhelzen dit. Ze streven net naar een samenleving waarin ieder de voorkeuren en het anders zijn van de ander ziet als een maatschappelijke verrijking. Waarbij diversiteit dus een inspiratiebron is voor ideeën en acties. Zo'n samenleving zou me pas helemaal gelukkig maken.

Tot slot: een speciale dank aan De Maakbare Mens, in het bijzonder Liesbet Lauwereys, voor haar bijdrage aan dit nummer.

Sonny Van de Steene

inhoud

6

foto © Jeroen Vanneste

8

foto © Koumar Shaupaun

14

13

18

Dossier

UITNEEMBARE KATERN 24 PAGINA'S

PLASTISCHE CHIRURGIE ONTLEED

Neus te groot? Hoofd te kaal? Billen te dik? We willen allemaal wel iets veranderen aan ons lichaam. Sommigen zetten ook echt de stap en kiezen voor plastische chirurgie. Anderen gaan dan weer onder het mes omdat ze niet anders kunnen: omdat ze geboren zijn met een afwijking, verminkt werden of zich niet thuis voelen in hun lichaam. Wat de drijfveren van patiënten ook mogen zijn, feit is dat plastische chirurgie aan een opmars bezig is. In dit dossier laten we ons licht schijnen over dit eeuwenoude en tegelijk hyperactueel fenomeen. Wat is plastische chirurgie eigenlijk? Wordt het terugbetaald? En kan een zestienjarige zomaar haar borsten laten vergroten? We onderzoeken de wetgeving, de ethiek van plastische chirurgen en laten ervaringsdeskundigen aan het woord. Ook werpen we een blik op het fenomeen van etnische plastische chirurgie en trakteren we je op een portie markante weetjes. Klaar voor het betere knip- en plakwerk?

[jvg]

foto: © Charlie De Keersmaecker

foto © Isabelle Pateer / Otherweyes

22

20

34

24

foto © Julie Landrieu

6 **Markant**

8 **Onderhuids**
"Ik kijk naar de wereld met een speelgoedsterrenkijker"
De groeipijnen van Fran Bambust

Bij deMens.nu

13 **Dagschotel**
22 **Ingezoomd**
24 **Vrijwilliger van bij ons**
30 **Actua**
O.a. Expertisecentrum Waardig Levenseinde
W.E.M.M.E.L. opent deuren

Jongeren boven!

14 **Jong.nu**
Student wordt wereldverbeteraar
18 **Gedachtestreepje**

Gedachten zijn vrij

17 **De mening**
Guido Belcanto over zijn allerhoogste geluk
19 **Column pdw**
34 **Column Marleen Temmerman**

Wetenschap

20 **Onder de loep**
Ideale levensloop van jongeren kan je voorspellen
26 **Eureka**
Ligt er binnenkort kunstvlees op ons bord?

27 **Breinpijn**

28 **Van de bovenste plank**

35 **Cartoon**

36 **Er is een huisvandeMens in je buurt!**

markant

Markant bundelt merkwaardige, opzienbarende en grappige artikels uit de media.

Islam op katholieke scholen

Etienne Michel, secretaris-generaal van het Secrétariat de l'école catholique (de Franstalige katholieke onderwijskoepel), heeft het idee geopperd om Franstalige katholieke scholen de mogelijkheid te geven om islam te onderwijzen. Nu kunnen enkel scholen uit het gemeenschapsonderwijs en het officieel gesubsidieerd (provinciaal en gemeentelijk) onderwijs ervoor kiezen om islamlessen te geven. Begin jaren '90, toen beslist werd dat het Franstalige gemeenschapsonderwijs en officieel gesubsidieerd onderwijs neutraal moesten zijn, kregen de Franstalige katholieke scholen ook het verbod opgelegd om andere levensbeschouwingen te onderwijzen dan de katholieke. Volgens Michel dragen lessen islam echter bij tot een echte interlevensbeschouwelijke dialoog. Bovendien denkt hij dat het verbod op islamonderwijs in katholieke scholen door de moslimleerlingen als een "vorm van geweld" wordt ervaren. *Ondergraaft dit voorstel de bestaansreden van het katholieke net niet?*

Bron: Le Soir, 22 oktober 2012

Facekini

Een kruising tussen een middeleeuwse beul en een marsmannetje, dat is je eerste gedachte bij het zien van een 'facekini'-drager. De bivakvormige muts bedekt het volledige gezicht en de hals, en laat enkel een paar kleine openingen vrij voor de ogen en de mond. Vooral op de stranden aan de Chinese kust werd de nieuwe modetrend gespot. Toch dragen de Chinezen de 'facekini' niet omdat ze de muts zo hip vinden, ze willen vooral hun gezichtshuid tegen de zon beschermen. Een gebruinde huid wordt in Azië nog steeds geassocieerd met werken op het land. Een bleke huid is dus een statussymbool. *Maar wat is er eigenlijk mis met een goede zonnecrème? Zo zie je elkaars mimiek en lijk je alvast niet op een bankovervaller op vakantie.*

Bron: Metro, 31 augustus 2012

Vrouwen verwijderd

Hoe ver kun je als bedrijf gaan om klanten te lokken? Ver, vindt de Zweedse meubelketen IKEA. De kamers in hun Saudi-Arabische catalogus voor 2013 zien er exact hetzelfde uit als die in de Zweedse of Belgische versie, behalve dat alle vrouwen zijn weggephotoshopt. Dat schrijft de Zweedse krant *Metro*. Zo verwijderde de meubelketen de moeder op een foto van een gezellig gezinnetje in de badkamer. IKEA werkte de foto's bij wegens de strenge voorschriften voor vrouwen in de golfstaat. In Zweden heerst verontwaardiging. *Terecht.*

Bron: De Tijd, 2 oktober 2012

De Belgische IKEA-catalogus 2013

De Saudische IKEA-catalogus 2013

foto's: © Ikea Catalogus

Abortus op zee

De abortusboot van de Nederlandse stichting *Women on Waves* is aangemeerd in Marokko, en heeft het land ondertussen alweer verlaten. Om de autoriteiten - die niet gediend waren met het bezoek van de boot - te misleiden, meerde deze aan als plezierjacht in de haven van Marina Smir. *Women on Waves* is een actiegroep die overal ter wereld ongewenste zwangerschap en onveilige abortus wil voorkomen. Daarom huren de activisten schepen die onder Nederlandse vlag varen en meren ze aan in landen waar abortus verboden is. Aan boord van de schepen geldt de Nederlandse wet, die abortus onder voorwaarden toestaat. Vrouwen kunnen dus op het schip een veilige én legale abortus laten uitvoeren. *Dat is spijtig genoeg geen optie in Marokko.*

Bron: Gazet Van Antwerpen (Belga), 5 oktober 2012

Rouw-fotografie

Tijdens huwelijksceremonies verdringen fotografen zich meestal om het beste kiekje van de bruid te nemen en ook op lentefeesten flitst het van alle kanten. Maar een fotograaf op een uitvaartplechtigheid is taboe. Toch is een 45-jarige man uit Duffel daar nu mee begonnen. Dirk Vermeylen heeft er 24 dienstjaren op zitten als projectmanager, nu maakt hij foto's van begrafenissen. Volgens Vermeylen verkeert de naaste familie vaak in een roes tijdens een uitvaartplechtigheid, waardoor ze de dag niet bewust meemaakt. Daardoor blijft er ook geen tastbare herinnering aan deze dag over, en vallen familieleden nadien soms in een zart gat. Zoekwerk op internet leerde Vermeylen dat rouwfotografie in Nederland en Amerika heel gewoon is, en dat dit vroeger ook in Vlaanderen bestond. Nu is hij hier echter een unicum.

Bron: Gazet Van Antwerpen, 21 september 2012

Je leven voor je toekomst

Malala Yousafzai werd naar Groot-Brittannië overgebracht voor verzorging. De Taliban schoten een kogel in de nek van de 14-jarige Pakistaanse omdat ze vecht voor het recht op onderwijs voor meisjes. Ze is volgens hen te pro-westers. Als elfjarige hield Malala al een dagboek bij voor de BBC over het leven van een schoolmeisje onder het juk van de Taliban in de Swatvallei. In 2011, nadat het leger de Taliban verslagen had, sprong ze op de bres voor onderwijs voor meisjes. Malala gaf speeches, ontving diplomaten en bereidde de oprichting voor van de Malala Education Foundation. Ook kreeg ze de eerste Pakistaanse Vredesprijs voor jongeren. Maar de Taliban hadden al meermaals gedreigd om Malala te doden indien ze niet zou stoppen met haar activiteiten. De aanslag werd veroordeeld door belangrijke politici. Haar belagers hebben echter laten weten dat ze opnieuw zullen toeslaan zodra Malala genezen is. *We houden ons hart vast voor één van de dapperste tieners van de wereld.*

Bron: De Standaard, 13 oktober 2012 en Het Nieuwsblad, 16 oktober 2012

Orgaandonor op Facebook? Like!

Wil je na je dood je organen afstaan? Zet het op *Facebook!* Voortaan kunnen de Belgische gebruikers van de sociale netwerksite op hun pagina aangeven of ze na hun dood orgaandonor willen zijn. Momenteel geldt in ons land het opting-out-principe. Dat wil zeggen dat iedereen zijn of haar organen afstaat tenzij hij of zij zich daar expliciet tegen verzet. Maar in de praktijk ontstaat er vaak een discussie tussen artsen en de naaste familieleden. Om dat te vermijden, kunnen Belgen via een uitdrukkelijke wilsverklaring het gebruik van hun organen na hun dood toestaan. Voortaan kan je dit engagement nu ook kenbaar maken via een applicatie op *Facebook*. Dankzij de nieuwe applicatie vermeld je op je *Timeline* dat je orgaandonor wil zijn, vervolgens kan je doorklikken naar het formulier waarmee je bij het gemeentebestuur terecht kan voor registratie. Pas na een registratie is je aanvraag rechtsgeldig.

Bron: Het Nieuwsblad, 17 september 2012

Ik kijk naar de wereld met een speelgoedsterrenkijker

Interview met Fran Bambust

“Ik vraagteken voortdurend.” Alles stelt ze in vraag, Fran Bambust. Zelfs haar antwoorden op ónze vragen. Nog nooit was ze zo zenuwachtig geweest voor een interview, zei ze. Onterecht: Fran, geboren als Franky, heeft een gave voor woorden. Jarenlang werkte ze als hoofdredactrice bij VRT, VTM en VT4, nu is ze woordvoerster van de holebi- en transgenderkoepel Çavaria. Daarnaast werkt ze met haar bedrijfje Ovum Perplexicorum - het ei der verwondering - campagnes, gedrags- en belevingsmodellen uit. Ondertussen schrijft ze ook kinderboeken. We hadden het met haar over het ‘wauw-gevoel’, onnozele kiekens en de illusie van onze identiteit. “Geen enkel verhaaltje klopt.”

Julie Van Garsse - foto’s: © Jeroen Vanneste

Atheïst tot in de kist

Je komt er openlijk voor uit dat je niet in een god gelooft. Waarom deel je dat met de wereld?

Opdat mensen - zoals jij - mij er vragen zouden over stellen. Ik vind het namelijk heel leuk om over religie te babbelen, maar ik snap er niets van. Mijn buikgevoel zegt dat er onmogelijk een god kan bestaan. Zo zijn er gelovigen die hun god beschrijven. Schitterend verzonnen, daar niet van, maar waarom kan een spaghettimonster niet en een christengod wel? Op basis van een boek? En waarom is die Bijbel dan zo belangrijk en *In de ban van de ring* niet? Of *Plafondmeisje (nvdr: Frans jongste kinderboek)*, dat is korter en beter geschreven! *(lacht)* Vaak stellen gelovigen ook: “Het feit alleen dat ik geloof is het bewijs dat God bestaat, want anders zou ik niet geloven!”. Ja zeg, dan ben ík het bewijs dat God niet bestaat! Andere gelovigen definiëren hun god niet, maar houden het heel vaag. En dan vraag ik me af, wat ís die god dan? Dan beschrijven ze hem als het universum, maar waarom noemen ze hem dan niet gewoon ‘universum’?

Heb je vroeger ooit geloofd?

Ik heb geprobeerd. Sommige verhalen vond ik immers wel leuk, andere zijn gewoonweg belachelijk. Dat verrijzenisverhaal bijvoorbeeld. Ik snap niet dat we op basis daarvan Jezus moeten aanbidden. Welke opoffering heeft hij dan gedaan? Sterven? *No fucking way*: hij wist dat hij drie dagen later zou verrijzen! Wij offeren ons veel meer op als wij gaan werken, en dat duurt langer dan drie dagen! Oké, hij heeft aan een kruis gehangen, pijn gehad aan zijn handjes en is dan in een donker kot gekropen. Maar mijnwerkers zitten veel langer in een donker kot en die hebben veel meer pijn aan hun handjes. Ik stoor mij ook geweldig aan het feit dat die Bijbel zoveel macht gekregen heeft. Het verhaal van Sodom en Gomorra *(nvdr: In Genesis staat dat deze twee steden door God verwoest werden omdat de inwoners ‘verdorven’ waren.)* heeft gezorgd voor eeuwen van homovervolging. Bovendien zijn sommige passages metaforen, andere moet je letterlijk nemen. Zo staat in het Bijbelse boek *Leviticus* dat een man niet met een andere man mag slapen, maar er staat ook dat we geen schaaldieren mogen eten. Naar mijn weten wordt er niemand gestenigd omdat hij schaaldieren eet, maar o wee, een homo!

Wat geeft jou zin aan je leven als je niet gelooft?

Ik vind vooral zin in verwondering. Van het ‘wauw-gevoel’ kan ik ongelofelijk genieten. Ik wil verwonderd zijn over het gevoel van regen op mijn gezicht, de smaak van koffie… Voor verontwaardiging ben ik allergisch. Overdreven verontwaardiging verontwaardigt me. Misschien komt dat omdat ik geflirt heb met zelfmoord. Ik weet hoe weinig duwtjes ik nodig heb om enkel het negatieve te zien.

“Ik vind wat ik doe gevaarlijk.”

Durven denken

Je omschrijft jezelf als rationaliste en sceptica.
De wereld is vanzelfzwijgend, ik vraagteken voortdurend. Zo ben ik als puber tot het inzicht gekomen dat alles wat ik weet en benoem, ongelofelijk willekeurig is. Wat is goed, wat is slecht? Wat is mooi, wat is lelijk? Ik probeerde dan het lelijkst mogelijke monster te tekenen. Dat lukte nooit, want als ik klaar was, vond ik dat altijd mooi. Hoe meer pogingen ik deed, hoe meer sympathie ik kreeg voor die tekening. En die sympathie bepaalde mijn waardering. Dus vroeg ik me af of kwaliteit wel een eigenschap van iets is, of eerder de eigenschap van een relatie.

Weet je wat je ware zelf is?
Als transseksueel wou ik horen dat ik met het verkeerde lijf geboren was. *Bullshit*, denk ik nu. Er is geen verkeerd lijf. Transseksualiteit is een identiteitsconstructie, bepaald door omgeving en ervaringen. Welke precies, weet ik niet. Zo voelde ik me als kind soms een meisje, maar ik weet niet waarom ik die momenten achteraf als mijn ‘ware ik’ beschouwde. Om de een of andere reden kreeg ik een warm gevoel toen iemand achter me in de bakker stond, mijn lange haar zag en zei:“Het is eerst aan dat meisje.”. Maar wanneer ik mijn transseksualiteitsverhaal vertel, lijkt het alsof dat duizend keer is gebeurd. Dat is zever. Ik ging ook niet slapen met het gevoel dat ik een meisje was en ik stond er niet mee op. En waarschijnlijk werd ik zelfs heel vaak als jongen aangesproken zonder dat erg te vinden. Maar dat heb ik verdrongen. Ik heb - bewust of onbewust - herinneringen geïsoleerd en aangedikt om te bewijzen aan mezelf en mijn omgeving dat ik altijd een meisje ben geweest. Dat is de aard van ons geheugen. We hebben zo graag verhalen die kloppen, dat we alles wat daarbuiten valt vergeten en herinterpreteren. Als transseksueel ga je daar zeer ver in, je hebt je ballen laten afsnijden en je wil dat dit verhaaltje klopt. Terwijl geen enkel verhaaltje klopt: onze identiteit is een illusie.

Eén voor allen, allen voor één

Vind je dat je door je verhaal een bijdrage levert aan de maatschappij?
Ik vind wat ik doe gevaarlijk. Ik vertel de wereld een verhaal over probleemvrij trans zijn. Transseksuelen worden immers nog steeds geassocieerd met een ‘dat-komt-nooit-meer-goed-gevoel’. Maar tegelijk creëer ik een nieuw probleem, want ik vertel het verhaal van iemand die zich beter voelt na een operatie. Zo’n operatie is voor veel transgenders wellicht niet nodig.

Toch heb je gekozen voor een transformatie, die in je omgeving voor heel wat ophef zorgde. Wat vraagt het van een mens om te moeten kiezen voor zichzelf in plaats van voor de anderen?
Meer nog: ik koos tegen mijn eigen twijfels in, en dus voor een deel van mezelf. Ik was ongelofelijk geobsedeerd door die operatiegedachte. Het was een rotte splinter in mijn identiteit. “De beste manier om aan de verleiding te weerstaan is eraan toegeven”, zei Oscar Wilde en uiteindelijk ook mijn psychiater. Ik ben nog nooit zo gelukkig geweest als die tien dagen dat ik in het ziekenhuis lag. Alle spanning viel opeens weg. Hoe kan je jezelf zo construeren dat je pas na een verminking het gevoel hebt dat alles klopt, wat niet klopt natuurlijk? Dat vind ik zo’n boeiende vraag.

Bemin je naaste als jezelf

Als man was je getrouwd met een vrouw, als vrouw koos je opnieuw voor een vrouw. Ben je dan lesbisch?
Wat is dat: lesbisch zijn? De definitie is: als vrouw op een vrouw verliefd worden. Ja, dan ben ik lesbisch. Maar als puber werd ik verliefd op jongens, en misschien morgen opnieuw. Wat is dat trouwens, vrouw zijn? Een rok dragen? Ik draag geen rok. Is het op mannen vallen? Momenteel val ik op vrouwen. Is het lang haar hebben? Dat

heb ik wel, maar niet onder deze pruik. Is het borsten hebben? Dat is een nogal vleselijke beperking. Waarom wil ik per se dit zijn? Waarom kon ik dit niet als man? Vraagtekens, daar heb ik er veel van. Ik heb een setje vol met pennen. Mensen vragen me soms: “Oh, teken jij vaak?” En ik antwoord dan: “Ik vraagteken vaak!”.

De buitenwereld reageert vast niet altijd even begripvol op je transseksualiteit. Heb je een positief mensbeeld?
Ik heb een heel positief mensbeeld, ik heb een negatief zelfbeeld. Ik heb mij steeds anders gevoeld, met als hoogtepunt mijn lesbisch transvrouw/vrijzinnig/kleurenblind/… zijn. En mijn ene voet is groter dan de andere! *(lacht)* Nu vind ik anders zijn oké, maar vroeger niet. Ik hoorde niet bij de rest en weet dat aan mezelf. Ik vond en vind andere mensen knapper, slimmer, beter in alles. Daarom ben ik ook altruïstisch: als anderen mij leuk vinden, word ik daar beter van. Altruïsme vanuit egocentrisme, dus. Toch ben ik steeds minder dienares. Om vriendschap te bepalen, heb ik een aantal vendiagrammen gemaakt: ‘spelen’, ‘helen’, ‘strelen’ en ‘delen’. Daar plaats ik mensen in. Hoe dichter iemand de doorsnede nadert - hoe meer ‘elen’ hij of zij combineert - hoe beter de vriendschap is. Ik heb enorm veel nood aan het bevatten van dingen. Maar benoemen lukt niet. Waarom noemt iemand iets ‘vriendschap’ en iemand anders hetzelfde ‘liefde’?

Als auteur en hoofdredactrice ben je een minnares van het woord. Welk belang hebben woorden voor jou?
Woorden zijn mijn enige vat op de omgeving. Maar zodra ik ze gevonden heb, gooi ik ze weer weg. Je mag nooit vasthouden aan het benoemen, het is maar een middeltje om de dingen te bevatten. Maar ik ben zo gefascineerd door dat middeltje! Nochtans ben ik me ervan bewust dat het iets heel willekeurigs is. Geloof werkt op dezelfde manier: het helpt om de werkelijkheid te bevatten, en is al even willekeurig. Ik snap dus wel dat mensen daar steun in vinden, maar waarom gooien ze het niet weg nadien?

Vrijheid als hoogste goed

Je bent schrijfster van kinderboeken. Waarom? Wil je kinderen levenslessen meegeven, zoals: anders zijn is niet erg?
Ik kan niet voor grote mensen schrijven, ik ben er niet serieus genoeg voor. Ik ben een onnozel kieken, dus laat mij een onnozel kieken zijn! Mijn boekjes zijn spannend en grappig, hebben gesloten eindes en zijn niet beladen met zware drama’s. Natuurlijk probeer ik er wat diepere thema’s en vragen in te steken, maar die worden nooit beantwoord. Het zijn mijmerbeginseltjes. Het mijmeren zelf is veel belangrijker dan het oplepelen van antwoorden.

Voor de gemeenteraadsverkiezingen stond je op de lijst van Groen. Stap je in de politiek om antwoorden te geven?
Nee, juist niet! Politiek is vragen stellen! Een goede politicus gooit enkele pijnpunten op tafel en zet deskundigen aan het werk die oplossingen aanbrengen. Maar zo gebeurt het zelden. Als social marketeer maak ik campagnes voor ministers. Donkerblauw erger ik me aan politici die de antwoorden al voorkauwen. Om het mobiliteitsprobleem in Brussel op te lossen vragen ze om een affiche en een bussticker te maken! Serieus! Wij zijn de specialisten, wij geven antwoorden. Het leek me dus interessant om eens aan de andere kant van de tafel te zitten. Daarnaast wil ik via de politiek het trans zijn op een probleemvrije manier naar buiten brengen. Maar verder wil ik niet gaan. Politici komen niet op omdat ze bepaalde waarden willen verdedigen, maar om zichzelf in magazines te zien staan. En ze maken ruzie! Ik háát ruzie, ik knuffel mijn tegenstanders bij een debat! *(lacht)*

Stel dat je morgen je leven opnieuw kunt beginnen, wat zou je anders doen?
Ik zou liefst nooit meer terugkomen: ik vond dit leven niet leuk. Let wel: ik heb heel gelukkige momenten gekend hoor, en nu voel ik me ook steeds evenwichtiger en blijer. Maar zou ik iets opnieuw

doen? Dat zou betekenen dat ik iets in de hand heb: niet dus. Maar stél van wel, dan zou ik mijn studies afmaken. Een diploma hebben, *wauwie*! Voor je zit een autodidact, ik ben - ook letterlijk - een selfmade woman. Maar ik ben o zo jaloers op iemand als Johan Braeckman, die de godganse dag dingen in vraag mag stellen: het is zijn jób! Nu is het mijn hobby. Ik kijk naar de wereld met een speelgoedsterrenkijker.

Waarover ben je zelf ooit van mening veranderd?

Oh my god, zijn er dingen waarover ik nog niet van mening ben veranderd? Ik verander voortdurend van mening, het meest radicale zal wel mijn geslacht zijn zeker? Maar ook maatschappelijke thema's. Zo was ik eerst heel sceptisch over de opwarming van de aarde. Nu weet ik wel beter.

"Woorden zijn mijn enige vat op de omgeving."

Trans-watte?

Transgender
De koepelterm transgender verwijst naar travestie, transgenderisme, transseksualiteit en alle andere vormen van gendervariantie.

Transgenderist
Een transgenderist is iemand die zich niet terug kan vinden in de tweedeling man/vrouw. Een transgenderist voelt zich nu eens man, dan weer vrouw, of iets tussen de twee in.

Transseksueel
Bij een transseksueel is het geboortegeslacht niet hetzelfde als de genderidentiteit, of hoe iemand zich van binnen voelt. Transseksuelen laten vaak een geslachtsoperatie uitvoeren.

Travestiet
Een travestiet voelt de behoefte om kleren te dragen van het andere geslacht.

Bron: Çavaria

Agenda
Agenda
Agenda

Tamara De Laet
vrijzinnig humanistisch
consulent huisvandeMens Halle

Dagschotel
Plat du jour
Dish of the day

7u00: "Ooh was ik maar vroeger gaan slapen...", denk ik elke ochtend wanneer mijn Wake-up Light aangaat.

8u02: Ik vertrek naar het station voor de trein richting Halle.
Het valt me telkens weer op hoe geconcentreerd ik sta te turen naar dat 'gat' waaruit de trein zal verschijnen.

8u50: Aangekomen! Een paar meter voor ons huisvandeMens zoek ik mijn sleutels (die ik, als ik aan de deur sta, meestal nog niet gevonden heb). Zouden er nieuwe inschrijvingen voor de herdenkingsplechtigheid zijn binnengekomen?

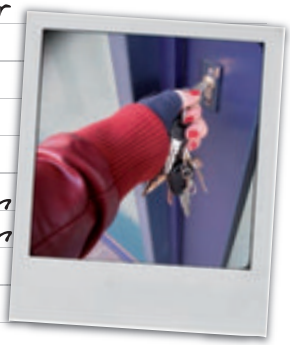

10u00: Vandaag hebben we een werkvergadering voor de jaarlijkse provinciale vrijzinnig humanistische herdenkingsplechtigheid. Knutseltijd! De jobinhoud van een vrijzinnig humanistisch consulent is gevarieerd. Vlaams-Brabant organiseert deze plechtigheid voor al de nabestaanden voor wie we reeds een afscheidsplechtigheid verzorgd hebben. Dit jaar kozen we voor 'muziek' als thema. Muziek vormt bij het afscheid nemen vaak een tweede taal om uit te drukken hoe men zich voelt.

13u30: De aanvragen voor een huwelijksplechtigheid beginnen binnen te komen. Een koppel komt voor de derde keer langs. We brainstormen over de symbolische handeling tijdens de plechtigheid. Ze zijn gebeten door reizen... Iets met een rugzak? Een wereldkaart? Een wereldbol! Aanwezigen kunnen dan puzzelstukken op die wereldbol plakken als teken van samenhorigheid! Ideeën worden op tafel gelegd en er soms even snel weer afgeveegd, om uiteindelijk te komen tot een goed voorbereide plechtigheid waar het koppel tevreden over is.

18u30: Thuis! Wat is een poezenleven toch mooi...

20u00: Het huishoudelijk werk zit erop. Eten! Ik ben heel dankbaar dat mijn vriend dagelijks deze taak op zich neemt. Vandaag proberen we macaroni met venkelknol. Spannend!

22u45: Ik bewonder zij die een boek in één ruk kunnen uitlezen. Hoezeer het verhaal me ook boeit, na de helft verdwijnt het boek ergens naast, onder, op of in mijn bed... Vanavond probeer ik het nog eens!

maandag dinsdag **woensdag** donderdag vrijdag zaterdag zondag

STUDENT ZOEKT WERELD

Aushim Koumar stampt ontwikkelingsproject uit de grond in Bangladesh

foto: © Koumar Shaupaun

In deze wereld zijn er de denkers en de doeners. Sommigen wachten lang, soms heel hun leven, om hun idealen in de praktijk te brengen. “Wie ben ik om een verschil te maken, en hoe?”, horen we hen vertwijfeld mopperen aan de cafétoog. Enkelen roeien tegen die negatieve stroom in. We hebben zo’n zeldzaam exemplaar ontdekt, en wel aan de VUB. Aushim Koumar is doctoraatsstudent en tegelijk initiatiefnemer van een humanitair project in Bangladesh. “Het zit in mijn karakter om mensen te helpen en dus dacht ik: misschien moeten we dat maar gewoon zelf proberen?”

Olivier Beys

Aushim Koumar

Alles begon toen Aushim uitzocht hoe hij en zijn vriendin Camille hun droom konden verwezenlijken: iets betekenen voor mensen in Bangladesh. Aushim is geboren in België, maar heeft Bengaalse roots.
Aushim: “Ik ben enkele keren in Bangladesh geweest om mijn familie te bezoeken, maar dat viel niet mee. Mijn familie is er vrij welgesteld, en ik bleef daarom vooral in de grote steden. Dat was net zoals hier. Ik zag wel armoede, op straat vooral, maar bovenal drukte. In 2009 was ik net terug van zo’n reis, ik zat in m’n 2de jaar aan de VUB. Camille was nieuwsgierig naar het land, en geïnteresseerd in ontwikkelingssamenwerking. Ikzelf wou de schoonheid van Bangladesh ontdekken, net als de armoede. Want wat is armoede eigenlijk? Zoals ik later zou ontdekken, zijn mensen in Bangladesh vaak supergelukkig. In onze ogen bezitten ze te weinig, maar zij denken daar anders over.”

Haspatal

“Ik wilde iets betekenen, en daarbij de cultuurshock overbruggen. Ik wist immers niet hoe de Bengalen zouden reageren op hulp en wat ze precies nodig hadden. Camille en ik zijn op zoek gegaan naar organisaties die er projecten deden, maar we raakten niet voldoende betrokken. Vaak betaal je geld om ter plaatse een maand mee te draaien, meer niet. Dan kwamen we op het idee om zelf iets te proberen met een groep studenten. Als je zelf alles organiseert, is de betrokkenheid immers veel groter.”

Proje(c)t Haspatal was geboren. De studenten verzamelden expertise, namen voor ondersteuning onder meer contact op met het Universitair Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (UCOS), een lidorganisatie van deMens.nu, ze zamelden geld in en vonden een project. Uiteindelijk bouwden ze met een team van 10 man een bevallingsruimte in het ziekenhuis van de stad Kailakuri.
Aushim: “We hadden met onze fondsenwerving 25.000 euro verzameld. Voor Bangladesh is dat een enorm bedrag. Een goed jaar na de start van ons project zijn we in de zomer vertrokken met een bonte mix van studenten.”
“Wij vonden het heel belangrijk dat de lokale bevolking zelf betrokken was bij de bouw van de ruimte. Zij weten immers het best wat ze zelf nodig hebben. Het mooie was dan ook dat zij zelf bouwden, terwijl wij meehielpen en bijleerden. Uiteindelijk was de bouw niet de essentie, maar alles wat erbij kwam kijken. Zo hebben we met de Bengalen samengewoond en gegeten. Er werd een band gesmeed. Toen we in 2011 teruggingen was het een blij weerzien.”

< Aushim: “Op de werf in Bangladesh werden ook regelmatig pauzes ingelast. Tijd om te spelen!”

foto: © Virginie Pauwels

Aushim (rechts in beeld): “Bakstenen doorgeven: een sterk staaltje teamwerk.”

Cultuurreis

De groep deed het dus vooral voor de ervaring. Maar is het dan wel nodig om te vertrekken naar arme landen? Is het niet efficiënter om geld te storten? Het is een veelgehoorde opmerking over ontwikkelingssamenwerking waar vooralsnog geen eenduidig antwoord op bestaat.

Aushim: “Ik krijg wel vaker de vraag waarom wij naar Bangladesh gingen. Voor ik vertrok, had ik daar zelf ook geen idee van. Maar na twee maanden ter plekke zeiden de Bengalen me: ‘Er zijn nog ngo’s die zoiets bouwen. Toch is het bij jullie anders, we voelen ons meer betrokken door met jullie samen te werken, het toont aan dat de westerse wereld ons niet vergeet!’. Die interculturele uitwisseling tussen beide gemeenschappen maakt het belangrijk om ter plekke te zijn. Dat zei ik ook aan de studenten. Het is een cultuurreis, geen bouwreis. Je leert zaken bij die je in cursussen nooit terugvindt.”

Ontdekkingstocht

“Omdat die eerste keer zo goed meeviel, startten we een tweede project op in Bangladesh. Deze keer engageerden we ons voor de bouw van een school, in samenwerking met een Nederlandse stichting. Maar we stelden ter plekke vast dat de beloofde omkadering van het project onbestaande was. Niets wees erop dat de opvolging en het beheer van de school gewaarborgd konden worden. Zo was de lokale verantwoordelijke voor de projectopvolging zelfs niet op de hoogte van de doelstellingen, planning of inhoud van het project. Daarom keerden we na twee weken al terug… ” Een harde dobber, aangezien de jongeren ook nu een jaar lang voorbereidingen hadden getroffen.

Aushim: “Ik wou stoppen met het project en het geld terugstorten aan de sympathisanten. Maar toen ik met hen sprak, merkte ik dat ze ons nog steeds steunden. We hebben dus nog een som geld waarmee we iets moois kunnen doen, maar we hebben geleerd dat we op voorhand iemand ter plaatse moeten sturen om te kijken hoe de situatie eruitziet. Het is een ontdekkingstocht, en dat is de moeite waard om vol te houden. Zo kom je op plaatsen waar mensen echt niets hebben, zelfs nauwelijks elektriciteit. Soms eten ze maar vier dagen op vijf. Maar als je hen geld geeft om toch te eten, leer je dat je zo niet noodzakelijk het probleem oplost. Ook met onze bevallingsruimte is hét probleem trouwens niet opgelost.”

Steentje bijdragen

Aushim doctoreert sinds 2012 aan de VUB rond duurzame constructies. De harde realiteit dringt zich nu op.

Aushim: “Ik zal niet meer zo lang weg kunnen als vroeger, maar daar staat tegenover dat ik nu voor duurzamere oplossingen kan zorgen. Mijn projecten brachten niet dé oplossing. Momenteel werk ik echter aan ontplooibare structuren die lokale mensen als shelter kunnen gebruiken, en die daarna kunnen dienen voor scholen, gemeenschapscentra, huizen… Zo’n laagtechnologische oplossing bestaat nog niet. Nu heb ik dus de kans om de brug te zijn tussen noodhulp en ontwikkeling. Die band met het humanitaire wilde ik niet verliezen. Mijn promotor stelde me dit project voor, omdat ik de geschikte *mindset* heb. Niet iedereen heeft die, dat moet ook niet, maar voor mij was dat belangrijk. Duurzaamheid is breed, maar ik hoop toch dat ik mijn steentje kan bijdragen.”

“IK BEN EEN GELUKZAK”

Guido Belcanto over levensvreugde

[“de enige echte rock-‘n-roll-chansonnier”*]

Levensvreugde is voor mij: goesting hebben in het leven. En dat verschilt van dag tot dag. Als kunstenaar heerst er immers een voortdurende onrust. Ik ben het eens met Jan Hoet *(nvdr: Vlaamse kunstkenner en curator)* wanneer hij zegt dat een kunstenaar een *sacrifist* is, het is zijn lot. Ooit schreef ik: “Het is niet gemakkelijk om Guido Belcanto te zijn, maar ik ben blij dat ik het ben en niet iemand anders”. Mijn leven is niet evident, en toch prijs ik me gelukkig.

Rust

Materieel kom ik niets tekort. Dat vond ik ook toen ik een jonge straatmuzikant was. Blaise Pascal *(nvdr: Franse wiskundige en filosoof uit de 17de eeuw)* stelde: *“Le bonheur c'est se trouver seul dans une chambre”*. Ik heb niet veel nodig, al moet bittere armoede een absoluut obstakel zijn. Momenteel gaat het me professioneel voor de wind en dat helpt. Maar geluk en succes zijn geen synoniemen. Door gebrek aan rust heb ik weinig tijd om nieuwe nummers te maken. Daarom trek ik eenmaal per jaar een maand alleen naar het buitenland, met mijn notities en koersfiets. Fietsen kan me fysiek uitputten, maar maakt mijn hoofd leeg en geeft me een vrijheidsgevoel. Mijn inspiratie haal ik uit mensen, niet uit de natuur. Zij biedt me wel rust en ruimte. De bergen bijvoorbeeld beleef ik als iets goddelijks.

Narcisme

Een liedje creëren bezorgt me het allerhoogste geluk. De echte drijfveer van een artiest is narcisme, of je nu een schilderij maakt, een roman of een liedje. Dat doe je voor jezelf, om jezelf waardevol te vinden. Als blijkt dat mensen je werk waarderen, er geluk of troost door ervaren, dan pas krijgt het echt betekenis. Op dat vlak heb ik als muzikant vrij snel erkenning gekregen, hoe eigenzinnig ik ook was.

Nest

Terugblikkend heb ik de *chance* gehad uit een goed nest te komen. En sinds hun bestaan bezorgen mijn zonen mij veel levensvreugde. Vader worden is me toevallig overkomen. Het verantwoordelijkheidsgevoel dat als ouder in je schoot valt, blijft enorm, maar ik ben echt gelukkig met die gasten. Zo ook met mijn vriendin. Al mag geluk niet afhangen van de andere, daar ben je zelf verantwoordelijk voor. Dan pas kan je samen gelukkig zijn.

Hiernumaals

Angst om mijn geluk te verliezen, heb ik niet. Ouder worden heeft me geleerd om nooit lang vooruit te kijken en er elke dag het beste van te maken. Ik leef in het *hiernumaals*, zoals dat heet. Het gevoel dat ik me moet bewijzen op alle fronten is minder sterk. Mijn plankenkoorts is afgenomen en dat laat me toe om ontspannen op een podium te staan en er meer van te genieten.

Diep dal

Ik verwonder me over mensen die met een *smile* geboren worden. Bewonderenswaardig om continu vreugdevol en zorgeloos in het leven staan, maar voor een artiest lijkt me dat verre van ideaal. Voor mij liever geen kabbelend bestaan. Ik proef liever van de zoete smaak van een triomf, maar ook van de ellende om door een diep dal te strompelen.

Vandaar een vreugdevol besluit: ik ben een gelukzak.

[rl]

foto: © Charlie De Keersmaecker

“Voor mij liever geen kabbelend bestaan.”

*aldus hemzelf (www.guidobelcanto.be)

Een klas vol meningen in Melle

Gedachtestreepje werpt een blik op de gedachten van jongeren tussen twaalf en achttien jaar. Tijdens een klasgesprek vragen we hen wat zij denken over vrijzinnig humanistische waarden. Deze jaargang volgen we de leerlingen niet-confessionele zedenleer in het vijfde middelbaar van de Tuinbouwschool in Melle.

Liza Janssens

We spraken met hen over vegetarisme...

Kayleigh: "Vlees eten is natuurlijk, maar niet in zo'n grote mate. Elke dag vlees eten is erover. Het is beter om slechts twee of drie dagen in de week vlees te eten."

Floris: "We kweken die dieren wel om opgegeten te worden."

Sofie: "Als er minder vlees werd geproduceerd, zouden we automatisch meer groenten eten."

Dries: "De hoeveelheid gewassen die nodig is om een koe te kweken, staat niet in verhouding tot het aantal mensen dat met die koe kan gevoed worden. Neem nu dat je met één koe tien mensen eten geeft, dan geef je misschien wel dertig mensen eten met de gewassen die je nodig hebt om die koe te kweken."

Kayleigh: "Een goed evenwicht zoeken tussen vleesproductie en gewassen is moeilijk."

Kenzo: "Vegetarisme is ook ecologisch verantwoord. Dieren produceren methaangas en vervuilen zo de lucht."

Karijn: "Ik was vegetariër, maar moet nu vlees eten omdat ik intensief sport."

Floris: "Vlees *rules*! Het is *zot* lekker en gezond."

Kayleigh: "Ik leef al zestien jaar zonder vlees en ben perfect gezond."

Tycho: "Vlees is gezond want we halen er essentiële voedingsstoffen uit."

"Ik leef al zestien jaar zonder vlees en ben perfect gezond"

Kayleigh: "Er zitten in vlees inderdaad eiwitten en vitaminen die we nodig hebben, maar je kan deze bijvoorbeeld ook uit voedingssupplementen halen."

Floris: "Die supplementen zijn niet natuurlijk!"

Dries: "Vegetariërs hoeven helemaal geen supplementen te nemen."

Cedric: "Ik wil wel twee à drie keer per week vegetarisch eten, maar honderd procent vegetariër zal ik nooit worden."

Of het nu gaat over gezondheid, overproductie, wereldvoedselproblematieken of dierenleed, er zijn zowel argumenten voor als tegen vegetarisme te vinden. De meningen liepen dan ook sterk uiteen. Toch zijn sommige leerlingen bereid om hun eetgewoontes aan te passen: ze willen op zijn minst af en toe vegetarisch eten. De *diehard*-vleeseters zijn echter niet te overtuigen, want voor hen blijft vlees gewoon ook lekker.

dossier

PLASTISCHE CHIRURGIE ONTLEED

UITNEEMBARE KATERN 24 PAGINA'S

2 **Wat is plastische chirurgie?**
Van neuzen uit vastgenaaide armen tot gezichtstransplantaties
6 **Waarom gaan we onder het mes?**
8 **Esthetische chirurgie heeft nood aan wettelijk kader**
12 **Etnische plastische chirurgie**
14 **Ethiek van plastische chirurgen**
Hoe garanderen zij het welzijn van de patiënt?
18 **Zij kozen voor plastische chirurgie**
Drie getuigen aan het woord
22 **Markant *goes plastic***

Wat is plastische chirurgie?

Van neuzen uit vastgenaaide armen tot gezichtstransplantaties

Bij plastische chirurgie denken we automatisch aan D-cups en omgebouwde diva's. Weinig Vlamingen reageren dan ook enthousiast op de opgang die plastische chirurgie wereldwijd maakt de laatste jaren. Die aandacht voor uiterlijke schoonheid wordt gezien als een teken van onze tijd en geassocieerd met oppervlakkigheid en ijdelheid. Maar plastische chirurgie is meer dan dat en zowel de aandacht voor ons uiterlijk als de plastische chirurgie zijn allesbehalve recent. Een overzicht.

Liesbet Lauwereys, educatief medewerker De Maakbare Mens vzw

De term ‘plastische chirurgie’ komt van het Griekse woord ‘plasteikos’, wat zoveel betekent als ‘kneden’ of ‘vormgeven’. Plastische chirurgie is dus de tak van de chirurgie waarmee we het uiterlijk vormgeven naar onze eigen wensen. Mensen stappen om twee redenen naar de plastische chirurg, en dus bestaat de plastische chirurgie uit twee subtakken. Ofwel willen ze een aangeboren afwijking of een door een ongeluk of ziekte opgelopen letsel herstellen, dan spreken we van reconstructieve chirurgie. Denk aan de correctie van een gespleten lip of een borstreconstructie na een kankerbehandeling. Ofwel stappen mensen naar de chirurg om het lichaam er mooier of jonger te laten uitzien, dat is de esthetische chirurgie. Voorbeelden zijn een facelift of een borstvergroting. Esthetische chirurgie wordt in België niet terugbetaald door het Riziv, reconstructieve wel. Volgens het Riziv is een ingreep reconstructief indien deze een afwijking of functionele last verhelpt.

Plastische chirurgie is hot

De plastische chirurgie kende de laatste jaren een flinke groei. In België zijn het aantal reconstructieve ingrepen en de uitgaven van het Riziv voor plastische chirurgie gestegen. In 2008 maakte het Federale Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg bekend dat het aantal terugbetaalde plastische chirurgische ingrepen de laatste 11 jaar met 40 procent was toegenomen. Voor esthetische ingrepen bestaan geen exacte cijfers, omdat deze niet terugbetaald worden en artsen niet verplicht zijn om deze ingrepen te melden. Maar alles wijst erop dat ook het aantal esthetische ingrepen toeneemt. Het aantal erkende plastische chirurgen steeg tussen 2002 en 2010 van 169 tot 213. Er zijn ook meer klinieken die plastische chirurgie en esthetische ingrepen aanbieden.

Niet alleen de cijfers spreken. In de roddelblaadjes wordt duchtig gespeculeerd over de vermeende ingrepen van sterren, televisieprogramma’s boden ons de laatste jaren een blik in de wereld van de plastische chirurgie en op internet vinden we aanbiedingen om tegen een scherpe prijs onder het mes te gaan.

In ons land is de toenemende populariteit van de plastische chirurgie vooral een fenomeen van de laatste twintig jaar. Uit een internationale jongerenstudie van marktonderzoeksbureau Insites Consulting bij jongeren van 15 tot 25 blijkt dat de overgrote meerderheid iets zou veranderen aan haar uiterlijk als dat eenvoudig zou kunnen. Zo’n 17 procent van de Belgische meisjes en 12 procent van de jongens overweegt plastische chirurgie.

De meeste jongeren zouden hun uiterlijk veranderen als dat eenvoudig zou kunnen.

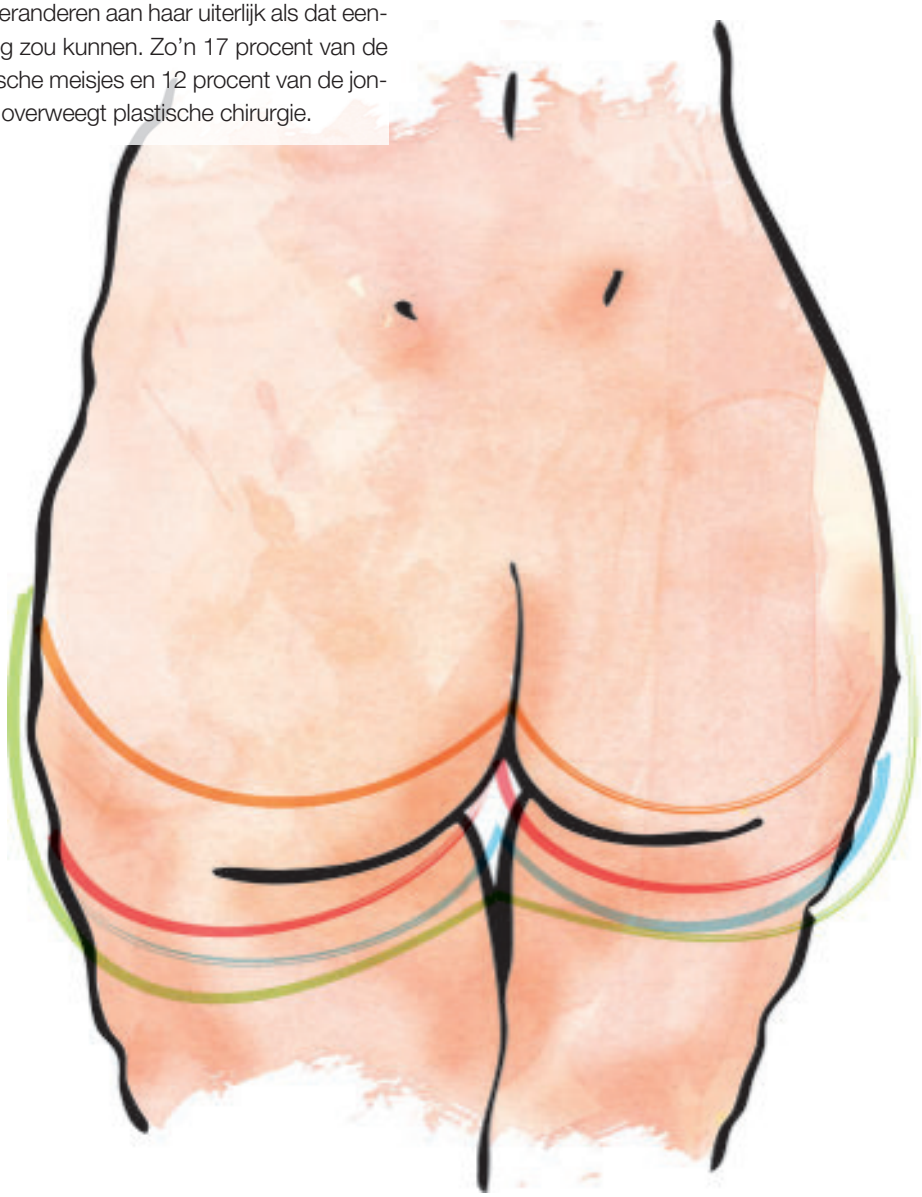

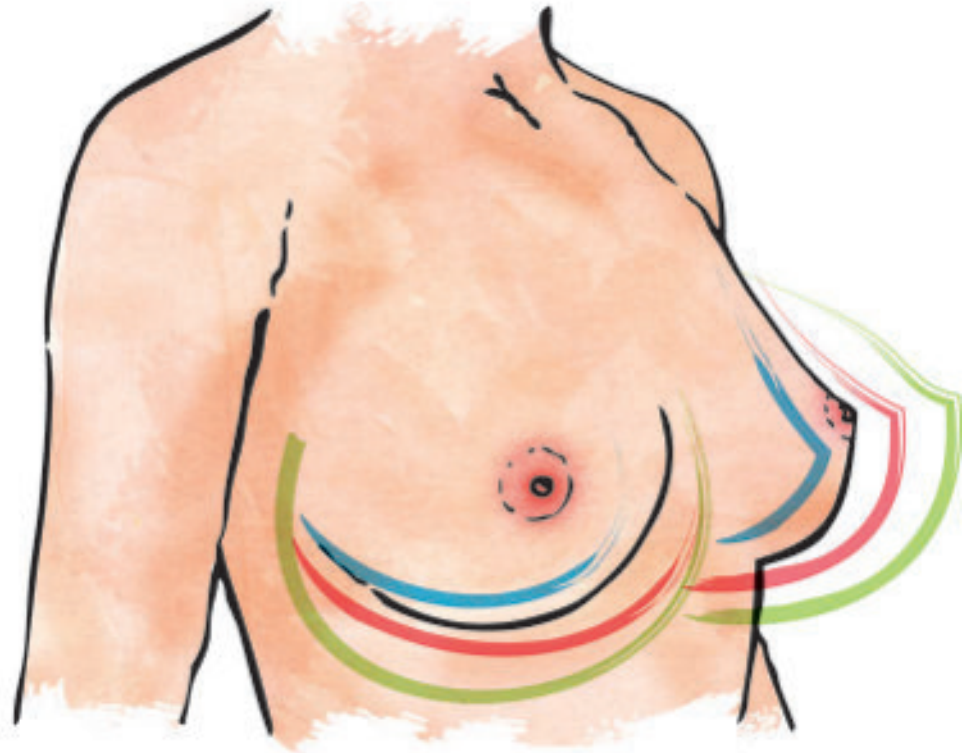

Het begon met een neus

Op wetenschappelijk vlak werd de doorbraak van de plastische chirurgie gestimuleerd door de wereldoorlogen. De vele soldaten die uit de loopgraven terugkeerden met verschrikkelijke brand- en schotwonden stelden de artsen voor grote uitdagingen. Tijdens de oorlogen was er vooral nood aan efficiënt oplapwerk. Nadien konden chirurgen ervaringen uitwisselen en nadenken over hoe ze lelijke littekens konden verkleinen. Zo werden de technieken verfijnd en ontwikkelde de reconstructieve chirurgie zich verder.

Maar zelfs lang voordat de wereldoorlogen voor een stroomversnelling zorgden, was er in de medische wereld aandacht voor plastische chirurgie. Er zijn Indische geschriften van vóór onze jaartelling waarin een neuscorrectie wordt beschreven. Dat men toen nadacht over neuscorrecties lijkt verwonderlijk, maar het verminken van de neus zou een straf geweest zijn voor onder meer diefstal. De geschriften vertellen hoe een stuk huid van het voorhoofd werd losgemaakt, zo goed mogelijk tot een neus werd gemodelleerd en vastgehecht op de plaats van de neus. Ook ingrepen voor het herstellen van een gespleten lip en gehemelte werden al vroeg beschreven, onder andere door de Vlaming Jan Yperman in zijn manuscript *Cyrurgie* uit 1310. In 1579 schreef de Italiaanse chirurg Gaspare Tagliacozzi een boek waarin lip-, neus- en oorreconstructies stap voor stap worden uitgelegd. Het boek spreekt over een 'nieuwe' techniek voor neusreconstructies. Een deel van de huid van de bovenarm werd in een buisvorm gerold en vastgenaaid aan het gelaat ter hoogte van de neus. De patiënt moest zo weken doorbrengen tot er levend weefsel aan het gezicht groeide. De arm werd dan losgemaakt en uit het achtergebleven weefsel kon de chirurg een neus construeren.

Dronken onder het mes

Het is niet duidelijk of deze technieken in de praktijk werden gebracht of hoe succesvol ze waren. Deze geschriften dateren van voor de doorbraak van verdovingsmiddelen in de negentiende eeuw. Om de pijn draaglijk te maken, raadde men de patiënt aan om voor de ingreep minstens een dag en nacht niet te slapen zodat hij of zij suf zou zijn. De patiënt voor de operatie dronken voeren, was ook een mogelijkheid. Door de pijn, het bloedverlies en het grote risico op infecties lijken de overlevingskansen echter eerder klein.

De opkomst van verdovingsmiddelen en ontsmettingsmiddelen, waardoor het gebruik van steriele instrumenten gangbaar werd, zijn belangrijke mijlpalen voor de plastische chirurgie. De ingrepen werden veiliger en minder pijnlijk, wat de weg effende voor ingrijpende en langdurige operaties. Het idee om dezelfde technieken ook voor esthetische ingrepen te gebruiken werd daardoor meer aanvaardbaar. De esthetische chirurgie kon aan zijn opmars beginnen.

Spiegeltje, spiegeltje aan de wand

Mede door de technische vooruitgang ontstond dus een grotere markt voor esthetische ingrepen. Geleidelijk aan werden deze ingrepen betaalbaar en toegankelijk voor meer mensen. Minder rimpels, strakkere buik en billen, mooiere borsten. Het zijn maar een aantal van de ingrepen waarvoor mensen bij de esthetische chirurg aankloppen. Schoonheid is de drijfveer, mensen willen er beter of jonger uitzien omdat ze zich daar ook beter bij voelen. Het leveren van inspanningen om er beter uit te zien, is niet nieuw. Denk maar aan de gigantische pruiken ten tijde van Marie Antoinette, koningin van Frankrijk op het einde van de 18de eeuw. Om te voldoen aan het heersende schoonheidsideaal droegen vrouwen toen ook strakke korsetten en gebruikten ze het giftige loodwit om hun huid bleker te maken.

Altijd en overal hebben mensen getracht om hun uiterlijk aan te passen aan schoon-

heidsidealen. Ook vandaag maakt de esthetische chirurgie deel uit van een veel grotere schoonheidsindustrie. Make-up, het grote aanbod van verzorgingsproducten, zonnebankcentra, de fitnesscultuur, het oneindige aantal diëten… Maar nog nooit konden we op zo'n ingrijpende en onomkeerbare manier ons uiterlijk aanpassen als met esthetische chirurgie.

Tegelijk worden we meer dan ooit tevoren geconfronteerd met beelden van heel mooie mensen. Door de massamedia kunnen we onszelf immers niet alleen spiegelen aan de mooiste mensen van ons dorp, maar ook aan de mooiste mensen van de wereld. Bovendien zijn de beelden meestal gemanipuleerd. De modellen brachten uren door bij de stylist, vervolgens krijgen wij slechts een selectie te zien uit duizenden beelden, gemaakt door vakmannen. De vraag rijst hoe dit ons zelfbeeld, en de vraag naar esthetische chirurgie, beïnvloedt.

Wat brengt de toekomst?

Tot vandaag is de plastische chirurgie in volle ontwikkeling. Doorheen de jaren werden een heleboel technieken ontwikkeld voor neuscorrecties, borstchirurgie, facelifts en andere ingrepen. Deze worden verder verfijnd, terwijl wetenschappers nog steeds nieuwe technieken vinden voor reconstructieve en esthetische ingrepen. Vandaag is het belangrijkste doel van de plastische chirurgen om met een minder ingrijpende behandeling en kleinere littekens een mooier resultaat te bekomen.

De plastische chirurgie ontwikkelt zich in wisselwerking met andere chirurgische disciplines. Daardoor worden steeds complexere ingrepen mogelijk. Een gezichtstransplantatie is wellicht de meest ingrijpende verandering die we ons kunnen voorstellen. De Franse vrouw Isabelle Dinoire onderging in 2005 de eerste gedeeltelijke gezichtstransplantatie,

iets wat tot dan sciencefiction leek. De eerste gezichtstransplantatie in ons land, de negentiende wereldwijd, werd in 2012 uitgevoerd door een team van het UZ Gent. Bij een dergelijke ingreep moeten chirurgen niet alleen huid, maar ook spieren, zenuwbanen… verbinden om ook zoveel mogelijk functionaliteit te herwinnen. Er rijzen bovendien psychische en existentiële vragen bij het idee dat iemand met een 'nieuw' gezicht door het leven gaat, dankzij huid van een donor. Gezichtstransplantaties zullen niet meteen schering en inslag zijn, maar het toont aan wat er vandaag allemaal mogelijk is.

De Maakbare Mens

De Maakbare Mens vzw voert campagne rond thema's als genetisch testen, orgaandonatie, en ook plastische chirurgie. Sinds 2005 volgen we de ontwikkelingen in de plastische chirurgie op de voet en zetten we ons in voor een betere bescherming van de patiënten. www.demaakbaremens.org

Vandaag is het belangrijkste doel van de plastische chirurgen om met een minder ingrijpende behandeling en kleinere littekens een mooier resultaat te bekomen.

Waarom gaan we onder het mes?

Waarom ondergaan we plastische chirurgie? Ook ik heb me op een blauwe maandag weleens die vraag gesteld. Ik denk dan aan mijn achterhoofd, waar een kalende olievlek goed op weg is mijn coupe te herleiden tot een geschoren paterkruin. Zal ik me voor de barre winter toch maar een muts aanschaffen, of bieden haarimplantaten soelaas? Er zijn natuurlijk nog andere redenen om over te gaan tot plastische chirurgie. Een kort overzicht van enkele belangrijke drijfveren.

Olivier Beys

Het V-vormige mannelijke model is de laatste 3 decennia aanzienlijk toegenomen in mannenbladen.

Esthetische ingrepen zijn meer dan ooit te zien om ons heen. Televisieprogramma's worden er aan gewijd, het aantal plastische chirurgen neemt toe en ook de uitgaven van de ziekteverzekering voor plastische chirurgie stijgen al jaren. Hoewel puur esthetische chirurgie niet wordt terugbetaald, bestaat er een grijze zone. Het wegwerken van flaporen bijvoorbeeld, of een borstreconstructie na kanker. Volgens het Riziv komt borstvergroting niet in aanmerking, maar tegenwoordig is dat bij transseksuelen dan weer wel het geval. In elk geval is de drempel al sinds geruime tijd verlaagd "en komen mensen gemakkelijker op consultatie om vragen te stellen", aldus Philip Blondeel, plastische chirurg aan het UZ Gent.

Sociale factoren

Daarnaast krijgen mensen een schoonheidsideaal opgedrongen. Door de reclame en de schoonheidsindustrie, maar ook door culturele factoren. Vooral in westerse en marktgerichte ontwikkelde landen staat men daarom enorm open voor esthetische ingrepen. Zo bericht de International Society of Aesthetic Plastic Surgery in een onderzoek uit 2010 dat in Zuid-Korea tot 16 ingrepen per duizend inwoners plaatsvinden, dat is meer dan in de VS (10) of Groot-Brittannië (4). Over ons land zijn er geen cijfers beschikbaar. Dat schoonheidsidealen verschillen van land tot land blijkt ook uit een onderzoek uit 2009 van Trend Monitor, een bedrijf gespecialiseerd in marktonderzoek. In

Ingrepen helpen niet als patiënten al hun hoop stellen in chirurgie om zich goed in hun vel te voelen.

Brazilië hanteren dokters de scalpel tot zeven keer vaker voor biloperaties dan gemiddeld in 24 andere landen die aan de top staan qua aantal plastische chirurgische ingrepen. Veel armen krijgen er bovendien gratis behandelingen, want schoonheid wordt er door velen beschouwd als een recht. In Griekenland zijn penisverlengingen daarentegen de onbetwiste topper, ze vinden er tot tien keer vaker plaats dan het gemiddelde.

Zelfvertrouwen

Al sinds mensenheugenis wil men zich meten aan het schoonheidsideaal, maar vandaag neemt dit vanwege de onrealistische beeldvorming in populaire media nieuwe proporties aan. Het spiegelen aan gefotoshopte modellen leidt tot minder tevredenheid over het eigen lichaam. Zo weten we dankzij een studie van McCabe en Ricciardelli in het *Journal of Social Psychology* dat het V-vormige mannelijke model de laatste 3 decennia aanzienlijk is toegenomen in mannenbladen. Dit is de directe oorzaak voor het toenemende gevoel van ontevredenheid bij mannen over hun lichaam.

Uit een overzichtsstudie in het vakblad *Plastic and Reconstructive Surgery* uit 2004 blijkt wel dat het zelfbeeld van patiënten verbetert na plastische chirurgie, maar enkel als deze realistische verwachtingen hebben. Ingrepen helpen dus als het om kleine correcties gaat, niet als patiënten al hun hoop stellen in chirurgie om zich beter in hun vel te voelen.

Ongevallen, agressie en oorlog

Mensen zijn ook het slachtoffer van ongevallen, aangeboren foutjes of verminkingen. Ze kunnen in dat geval overgaan tot reconstructieve chirurgie. In bepaalde ontwikkelingslanden komen bovendien vormen van agressie voor waarbij de slachtoffers dikwijls op plastische chirurgie beroep moeten doen. Schering en inslag zijn de vrouwen in Afghanistan die zichzelf in brand steken omdat ze mishandeld worden. Volgens het Amerikaanse tijdschrift *TIME* heeft het Afghaanse ministerie van Vrouwenzaken tussen maart 2009 en maart 2010 103 vrouwen geregistreerd die zichzelf in brand hadden gestoken. In Pakistan gebeurt het regelmatig dat vrouwen die hun man verlaten, worden aangevallen met batterijzuur. De Oscar voor Beste Documentaire in 2012 ging overigens naar een prent die dit probleem aankaartte. *Saving Face* gaat over Mohammad Jawad, een Brits-Pakistaanse plastische chirurg die regelmatig naar Pakistan reist om deze slachtoffers gratis te opereren.

Maar evengoed zijn oorlogswonden een belangrijke reden om tot reconstructieve ingrepen over te gaan. Volgens de Amerikaanse overheid ligt het Amerikaanse dodental in de Iraakse en Afghaanse oorlogen op 5.000, maar het aantal gewonden op 35.000. Daarvan onderging 1 op 43 een amputatie en nog net iets meer keerde met zware brandwonden terug. Om die veteranen plastische chirurgie aan te bieden, zette de University of California *Operation Mend* op poten.

foto: © Asad Faruqi

De documentaire *Saving Face* toont Zakia, een Pakistaanse vrouw die werd aangevallen met zuur. Reconstructieve chirurgie zou haar kunnen helpen.

Esthetische chirurgie heeft nood aan wettelijk kader

De esthetische chirurgie bevindt zich in een bijzondere positie. Met het ene been staat ze in de medische wereld. Hoewel esthetische ingrepen geen medische noodzaak hebben, vinden ze immers vaak wel plaats in een medische sfeer. Met het andere been staat de esthetische chirurgie onmiskenbaar in de commerciële wereld. De patiënt voelt de behoefte om iets aan zijn of haar uiterlijk te veranderen en kiest voor een esthetische ingreep. In beide werelden gelden andere wetten en die botsen soms. Niet iedereen neemt de medische deontologie even nauw als het over esthetische ingrepen gaat en dat leidt tot een aantal pijnpunten. Er is duidelijk nood aan regulering. Nu beweegt er ook wat op beleidsvlak.

Liesbet Lauwereys, educatief medewerker De Maakbare Mens vzw

Borstvergroting

Ooglidcorrectie

Liposuctie

Facelift

Populaire televisieshows brachten esthetische chirurgie een aantal jaren geleden onder de aandacht, maar deden ook vragen rijzen. Geven deze programma's een eerlijk beeld? Of is het reclame voor de artsen die worden opgevoerd? Als je op het internet informatie zoekt over esthetische ingrepen vind je websites met aanbiedingen als "tweede ingreep aan halve prijs". In tijdschriften worden zelfs "esthetische vakanties" aangeprezen om in alle discretie "iets te laten doen". Reclame voor medische ingrepen mag in principe niet, maar voor esthetische ingrepen gebeurt het wel. Dat is een eerste pijnpunt.

Reclame

In 2011 werd een wet van kracht die reclame voor esthetische ingrepen verbiedt en de informatie die een plastische chirurg mag geven, beperkt. Informatie over esthetische ingrepen, op websites bijvoorbeeld, moet waarheidsgetrouw, relevant, objectief, duidelijk en verifieerbaar zijn. Vergelijkingen met andere artsen, foto's voor en na een ingreep, getuigenissen van patiënten en kortingen zijn verboden. Hoewel er bij plastische chirurgen een breed draagvlak is voor regulering klinkt er ook kritiek op de wet. Dit wordt bevestigd door Sylvie Tack, die instaat voor de juridische vertegenwoordiging van de Belgische vereniging voor privéklinieken. De wet wordt ervaren als discriminerend omdat de regels enkel gelden voor artsen, terwijl ook niet-artsen esthetische ingrepen uitvoeren. Denk aan schoonheidsspecialisten die botoxinjecties

Het verbod op reclame geldt niet voor niet-artsen, hoewel zij soms dezelfde ingrepen aanbieden.

geven. Het verbod op reclame geldt niet voor hen, hoewel zij soms dezelfde ingrepen aanbieden.

Bovendien ervaren sommigen het verbod op het gebruik van foto's voor en na een ingreep en getuigenissen als een beperking van de mogelijkheden om de patiënt te informeren. Foto's zijn niet verboden bij andere medische behandelingen, zoals het aanbrengen van een prothese. Bij een patiënte die na kanker een borstreconstructie ondergaat, is er een medische én een esthetische component. Kan het gebruik van foto's dan wel of niet? De deontologische code voor artsen laat het verstrekken van informatie toe als deze waarheidsgetrouw, objectief, relevant, verifieerbaar, discreet en duidelijk is. Maar de code stelt ook dat "resultaten van onderzoeken en behandelingen niet voor publicitaire doeleinden mogen worden aangewend". Als foto's een realistisch beeld geven, is het dan reclame of in-

Oorcorrectie

Buikcorrectie

Lipvergroting

Neuscorrectie

formatie? Om deze redenen zijn de Belgische vereniging voor privéklinieken en een aantal plastische chirurgen en klinieken een vernietigingsprocedure gestart bij het Grondwettelijk Hof. Het is dus nog afwachten wat er met de wet zal gebeuren.

Wie mag wat?

Heel wat behandelingen, van permanente ontharing tot facelifts, vallen onder de noemer 'esthetische ingrepen'. Op dit terrein zijn verschillende spelers actief: chirurgen, dermatologen, huisartsen en schoonheidsspecialisten. Een tweede pijnpunt van de esthetische chirurgie is de vraag wie welke ingreep mag uitvoeren. Voor medische behandelingen geldt de algemene regel dat elke arts die zich ertoe bekwaam acht, ze mag uitvoeren. Een huisarts zal zich niet snel wagen aan chirurgie, maar een liposuctie (waarbij lichaamsvet wordt weggezogen) lijkt nog relatief eenvoudig. Die schijn heeft ertoe bijgedragen dat in ons land, in 2000 en 2003, minstens twee vrouwen zijn overleden bij een liposuctie door een huisarts. De verdoving houdt risico's in en er mag maar een beperkt vetpercentage worden weggezogen. Wie zich eraan waagt, moet de techniek dus goed onder de knie hebben. Schoonheidsspecialisten en kappers wagen zich aan vullende injecties en aan het gebruik van lasers. Ook dat is niet zonder gevaar, een opleiding is nodig om deze instrumenten veilig te leren gebruiken.

Om dit te reguleren is een wetsvoorstel in behandeling dat bepaalt wie welke ingrepen mag uitvoeren. Het uitgangspunt is dat enkel (plastische) chirurgen alle chirurgische esthetische ingrepen mogen uitvoeren. Andere medische specialisten zoals huisartsen zouden niet-chirurgische esthetische ingrepen mogen uitvoeren als ze daarvoor opgeleid zijn. Tandartsen en dermatologen zouden bepaalde chirurgische esthetische ingrepen binnen hun specialisatie mogen

Voor een geslaagde ingreep is er nood aan een duidelijk kader waarbinnen esthetische chirurgie is georganiseerd.

uitvoeren. Bepaalde types van lasers zouden niet meer door schoonheidsspecialisten mogen worden gebruikt. Een tweede wetsvoorstel waarmee men veiligheids- en kwaliteitscriteria wil opleggen aan instellingen die esthetische ingrepen aanbieden, is ook nog niet van kracht.

PIP-implantaten

Borstimplantaten moeten, net als ander medisch materiaal, voldoen aan veiligheidsnormen. Eind 2011 rezen vragen toen de familie van een Franse vrouw die overleed aan lymfeklierkanker een producent van borstimplantaten aanklaagde. Complicaties met de implantaten zouden hebben geleid tot de kanker. De PIP-implantaten bleken inderdaad van minderwaardige kwaliteit en waren ondertussen al van de markt gehaald. Toen de Franse minister van Volksgezondheid bekend maakte dat de verwijdering van de implantaten zou worden vergoed, trachtte men ook in België uit te zoeken wie deze implantaten droeg. Dat bleek niet makkelijk, een derde pijnpunt.

Om dit probleem aan te pakken, maakte minister van Volksgezondheid Laurette Onkelinx een 'implantatenplan' voor alle

Esthetische ingrepen bij minderjarigen

Heel wat ouders laten uitstaande oren bij hun kind al op jonge leeftijd corrigeren. Dat is een ingreep zonder medische noodzaak. Omdat het kind anders misschien gepest wordt, is er echter weinig bezwaar tegen. Iets anders zijn meer ingrijpende behandelingen zoals neus- of borstchirurgie. Veel mensen huiveren als ze de berichten lezen (meestal uit de Verenigde Staten) over 16-jarigen die een bon voor de plastische chirurg krijgen als verjaardagscadeau. In België geven veel chirurgen aan hier niet op in te gaan zolang het lichaam nog niet is volgroeid.

Het wetsvoorstel dat momenteel in behandeling is over wie welke ingrepen mag uitvoeren, bevat een artikel over esthetische ingrepen bij minderjarigen. Het voorstel zegt dat een minderjarige een schriftelijk akkoord van een ouder of voogd nodig heeft voor ingrepen waarbij de huid of de slijmvliezen doorprikt worden of waarbij lasers worden gebruikt die enkel artsen mogen hanteren. Bovendien moet er vooraf overleg plaatsvinden met een psychiater of psycholoog. (zie ook artikel *Ethiek van plastische chirurgen* verder in dit dossier)

medische implantaten. Nog in 2012 startten controles van fabrikanten, verdelers, ziekenhuizen en privéklinieken die geleidelijk zullen worden opgedreven. Volgens het plan moeten in de toekomst alle implantaten via een officieel circuit worden aangekocht en moeten alle gegevens in verband met kwaliteit, veiligheid en werkzaamheid worden gemeld. Elke implantatie wordt geregistreerd en de patiënt krijgt een implantaatpaspoort. We zullen implantaten dus kunnen traceren van fabrikant tot patiënt.

Meldingsplicht voor risicovolle praktijken

Niet alleen de federale overheid werkt aan een betere bescherming van patiënten die een esthetische ingreep ondergaan. Op 1 september 2012 is het Vlaamse decreet voor de verplichte melding van risicovolle medische praktijken in werking getreden. Artsen of instellingen die risicovolle ingrepen aanbieden buiten een erkend ziekenhuis, moeten deze voortaan melden aan het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Daarbij moeten ze eveneens vermelden welke maatregelen worden genomen voor de veiligheid van de patiënten. Het gaat om ingrepen die gebeuren onder diepe verdoving of ingrepen waarna de patiënt onder medisch toezicht moet blijven. Ook esthetische ingrepen worden expliciet vermeld.

Esthetische chirurgie kan mensen helpen die ongelukkig zijn over een uiterlijk kenmerk. Maar voor een geslaagde ingreep is er nood aan een duidelijk kader waarbinnen esthetische chirurgie is georganiseerd. De patiënt moet vertrouwen kunnen hebben in de instellingen die deze ingrepen aanbieden en in het gebruikte materiaal. De beslissing om een ingreep te ondergaan moet hij of zij kunnen nemen op basis van degelijke informatie, niet op basis van een glad verkoopspraatje.

Hoe vind je een erkende plastische chirurg?

Plastische chirurgie is geen alleenrecht van erkende plastische chirurgen. Een erkende plastische chirurg specialiseert zich na de opleiding tot chirurg nog vier jaar in plastische chirurgie. Hun Rizivnummer eindigt altijd op 210. Een lijst van erkende plastische chirurgen vind je op www.rbsps.org.

Wenkbrauwlift

Bilvergroting

Halslift

Haartransplantatie

Etnische plastische chirurgie

Vanuit een denken over het nastreven van schoonheidsidealen ontstaat de idee dat etnische minderheden in het Westen via plastische chirurgie wensen te assimileren in een westerse cultuur, aldus psychologe Kathy Davis.

Plastische chirurgie gaat niet alleen over facelifts of reconstructies. Het wordt ook aangewend om typische etnische kenmerken te verwijderen. Zo laten sommige Afrikanen hun neus versmallen of Aziaten hun ogen verbreden. Psychologe Kathy Davis belicht het fenomeen van de etnische plastische chirurgie in de VS en Europa. Ze pleit ervoor plastische chirurgie niet te benaderen als een nastreven van schoonheidsidealen, maar als een ingreep in de identiteit.

Liza Janssens

Mensen streven graag naar volmaaktheid. Via plastische chirurgie hopen ze hun uiterlijk te kunnen opsmukken. Dit geldt ook voor de etnische minderheden in Europa en de VS. Al komt dat er bij hen vaak op neer dat ze die lichamelijke kenmerken die hen 'anders' maken, laten wegnemen of minder opvallend laten maken. Zo lijkt het erop dat etnische plastische chirurgie zich vooral richt op een joodse neus, Aziatische ogen, Afrikaanse lippen… Kathy Davis, psychologe en onderzoekster bij het Onderzoeksinstituut Geschiedenis en Cultuur van de Universiteit van Utrecht, laat in het wetenschappelijke artikel *Etnische chirurgie als lichamelijke assimilatiepraktijk* haar licht schijnen over dit fenomeen.

Platvoeten en stompe neuzen

In de negentiende eeuw werd het maatschappijbeeld beïnvloed door het wetenschappelijke denken over 'rassen', aldus Davis. Men bedacht raciale groepen als aparte, onveranderlijke instanties die hiërarchisch werden gerangschikt: god en de blanke Europeaan bovenaan, de 'neger' en de orang-oetan onderaan. Zo vormden Noord-Europeanen de standaard waartegen alle andere etnische groepen werden afgemeten.

In het Europa van die periode was vooral de jood 'de andere'. Men schreef aan joden

Antropologe Eugenia Kaw denkt dat Aziatische Amerikanen met hun wens van plastische chirurgie hun etniciteit proberen te verbergen.

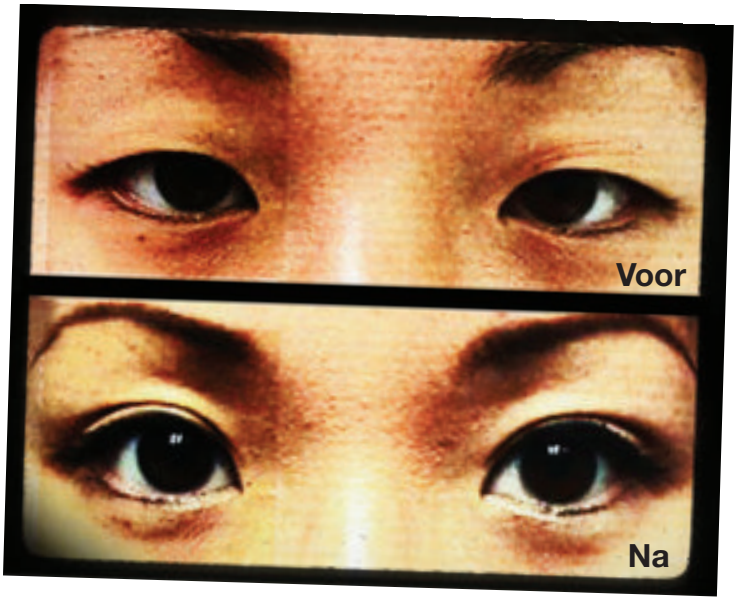

stereotiepe lichamelijke kenmerken toe zoals platvoeten, huidziekten, grote oren met vlezige oorlellen, karakteristieke neuzen… die hen sociaal stigmatiseerden als zwak en ziekelijk. De eerste plastische chirurgen ontwikkelden daarom operaties die joodse patiënten de mogelijkheid gaven om zich 'etnisch onzichtbaar' te maken. Het bood hen een manier om op de maatschappelijke ladder te klimmen. Aan het begin van de twintigste eeuw kwam de etnische plastische chirurgie op in de VS, dankzij de grootschalige immigratie. Zo werd er de eerste neuscorrectie uitgevoerd op een stompe neus, een uiterlijk kenmerk dat geassocieerd werd met Ieren.

Schoonheidsideaal

Volgens Davis beschouwen de meeste hedendaagse chirurgen plastische chirurgie als een esthetisch vraagstuk, en niet als een rassenvraagstuk. De onderzoekster verwijst daarbij naar een in 1998 verschenen handboek voor etnische plastische chirurgie. Volgens de redacteur van *Ethnic considerations in facial aesthetic surgery*, W. Earle Matory Jr., is de ontwikkeling van de plastische chirurgie vooral beïnvloed door Noord-Europese schoonheidsidealen. Een groot deel van de bevolking is echter niet van Noord-Europese afkomst. Etnische plastische chirurgie is dus een kwestie van inspelen op een trend, aldus de redacteur. Andere auteurs in het boek zien plastische chirurgie eerder als een nieuw verworven 'recht', dat nu ook toegankelijk is voor etnische groepen. Alle auteurs benadrukken dat de operaties van etnische kenmerken niet bedoeld zijn om de etniciteit te verwijderen, maar eerder om te voldoen aan het schoonheidsideaal binnen de eigen etnische categorie.

Een bevraging in 1993 bij Aziatisch-Amerikaanse vrouwen die een operatie aan de oogleden ondergingen, suggereert dat etnische plastische chirurgie wel samengaat met geracialiseerde standaarden voor het uiterlijk. Zelf verklaarden de vrouwen in dit onderzoek van antropologe Eugenia Kaw dat ze zich lieten opereren omdat "sprekende ogen er wakkerder uitzien", omdat ze "hun positie in het zakenleven willen versterken" of omdat ze "zoals andere vrouwen oogmake-up willen gebruiken". Volgens Kaw is het echter opvallend dat zij net het meest bezorgd zijn over die kenmerken eigen aan hun etniciteit. Zij denkt dat Aziatische Amerikanen met hun wens van plastische chirurgie hun etniciteit proberen te verbergen. Wat zij mooi vinden, leunt immers aan bij een westers uiterlijk.

Van schoonheid naar identiteit

Als we plastische chirurgie zien als het nastreven van schoonheidsidealen, ontstaat de idee dat etnische minderheden in het Westen zich via plastische chirurgie wensen aan te passen aan de westerse cultuur. Etnische plastische chirurgie blijkt zo een controversiële praktijk, terwijl blanke mensen vrij met hun uiterlijk kunnen experimenteren.

Volgens Davis wordt plastische chirurgie duidelijk anders benaderd wanneer gekleurde of etnische minderheden er zich aan wagen. Daarom pleit ze ervoor plastische chirurgie niet langer te zien als het nastreven van schoonheidsidealen, maar als een ingreep in de identiteit. Plastische chirurgie wordt op die manier gezien als een middel om het zelfbeeld aan te passen naar de eigen wensen, en niet als een ingreep in de etniciteit. Zo plaatsen we plastische chirurgie in een bredere historische en sociale context, waarbij culturele concepten bepalen hoe iemand zijn of haar lichaam ervaart. De negatieve bijklank vervalt hierdoor en individuele motieven en keuzevrijheid komen meer tot hun recht. De ooglidcorrecties van Aziatisch-Amerikaanse vrouwen kan je binnen dit kader bijvoorbeeld verklaren vanuit het debat rond klasseverschillen: deze vrouwen uit de middenklasse oefenen louter hun recht op plastische chirurgie uit.

Bron: DAVIS, K. (2001). Etnische chirurgie als lichamelijke assimilatiepraktijk, *Tijdschrift voor Genderstudies* 4(1), pp. 6-19.

Ethiek van plastische chirurgen

Hoe garanderen zij het welzijn van de patiënt?

Een goed uiterlijk zorgt er wel degelijk voor dat je meer succes hebt. Dat zeggen verschillende wetenschappers*. Maar is het wel verantwoord om iedereen die om plastische chirurgie vraagt te opereren? Ook als de patiënt minderjarig is, de risico's te groot zijn, of als het echte probleem eigenlijk ergens anders ligt? Welke handvaten hebben plastische chirurgen als het om deontologie gaat? We zochten het voor je uit.

Sarah Van Gaens

**Onder andere: D.S. Hamermesh, M. Ponzo & V. Scoppa, B. Harper*

Nele Lijnen

Stan Monstrey

Stan Monstrey, arts:
Wanneer ik het absoluut niet zie zitten om iemand te opereren, dan doe ik het niet.

Binnenkort mogen enkel gespecialiseerde artsen en chirurgen nog ingrijpende esthetische interventies doen, en dit enkel binnen hun vakgebied. Enkele senatoren en bevoegd minister Laurette Onkelinx (PS) hebben daarvoor onlangs een wetsvoorstel ingediend. In dit voorstel wordt de arts ook verplicht om de patiënt op voorhand in te lichten over het precieze verloop van de operatie en de mogelijke gevolgen. Daarna moet de patiënt voldoende bedenktijd krijgen. Jongeren die een esthetische chirurgische ingreep willen, moeten eerst onderzocht worden door een psycholoog of psychiater en vervolgens moeten ze toestemming krijgen van een wettelijke vertegenwoordiger.

Zijn met dit wetsvoorstel de plichten voor plastische chirurgen voldoende uitgewerkt? We vroegen het aan een mede-indiener van het voorstel: senator Nele Lijnen (Open Vld). Ook gingen we ten rade bij Stan Monstrey, arts en stagemeester in de plastische chirurgie en tevens oud-voorzitter van de beroepsvereniging van plastische chirurgen. Monstrey werd eveneens geraadpleegd tijdens het opstellen van het wetsvoorstel.

Meerderjarigen: baas over eigen lichaam?

"Zeker", vindt Lijnen. "Een meerderjarige kan volledig zelf uitmaken of hij of zij een operatie wel of niet laat doen."

Of iemand daadwerkelijk geopereerd zal worden, verschilt in de praktijk echter van arts tot arts. Monstrey: "Er zijn geen regels die aangeven wanneer een patiënt wel of niet geopereerd moet worden. De nieuwe wet die in de maak is, stelt wel dat patiënten beter geïnformeerd moeten worden en meer bedenktijd moeten krijgen."

Als het om niet-levensbedreigende situaties gaat, zijn er voor Monstrey twee redenen waarom hij een patiënt niet zou opereren. "Als de klacht van de patiënt en de reële afwijking niet met elkaar overeenstemmen, dan begin ik er niet aan. Denk bijvoorbeeld aan een patiënte die zegt dat ze 's nachts wakker ligt van een klein putje in haar neus. Ik probeer om geen vooroordelen te hebben en empathisch te zijn maar wanneer ik het absoluut niet zie zitten om iemand te opereren, dan doe ik het niet. In dat geval verwijs ik de patiënt door naar iemand anders. Ik opereer evenmin als het risico te groot is dat het resultaat niet zal overeenstemmen met wat de patiënt verwacht of dat het resultaat slechter kan zijn dan de huidige situatie."

Moeten meerderjarigen, net als jongeren, vóór een operatie langsgaan bij een psycholoog of een psychiater? Voor Lijnen staat de vrijheid van het individu voorop. "Meerderjarigen die nood hebben aan een gesprek met een psycholoog of een psychiater kunnen hier zelf voor kiezen. Maar een psycholoog of een psychiater kan niet beslissen dat een operatie voor de ene meerderjarige mag en voor de andere niet."

Ook Monstrey vindt een verplicht bezoek aan een psycholoog of een psychiater niet nodig voor meerderjarigen. Het wetsvoorstel stipt aan dat de patiënt meer reflectiemogelijkheden moet krijgen. Dat is voor Monstrey voldoende. Een patiënt moet volgens hem pas naar een psycholoog of een psychiater als de arts twijfelt. "Dat is meestal het geval bij patiënten die vrij veel of soms zelfs onevenredig veel lijden onder een bepaalde afwijking. Het kan in dat geval aangewezen zijn om hen eerst naar een psycholoog te sturen. Deze kan helpen bij

> **Nele Lijnen, senator:**
> **Een schaamlipvergroting of -verkleining bijvoorbeeld moet voor jongeren verboden worden.**

het evalueren van de voor- en nadelen van een operatie. Maar dat kun je niet vastleggen in een wet, het is de persoonlijke keuze van de plastische chirurg. Volgens mij is het niet aan de psycholoog om te beslissen of een arts zijn of haar patiënt al dan niet moet of mag opereren."

Problematisch zijn echter volgens Monstrey "mensen die om den brode een operatie gaan uitvoeren op vraag van de patiënt, zonder dat ze er zelf van overtuigd zijn dat die operatie mentaal een gunstig effect zal hebben. Zoiets zou ik nooit doen. Misschien ook omdat ik, in tegenstelling tot de meeste artsen, niet per prestatie betaald word. Hierdoor kan ik het mij veroorloven om alleen die operaties te verrichten waar ik echt in geloof". Momenteel kan men niet controleren of dokters niet te snel opereren, aldus Monstrey.

Op eieren lopen voor minderjarigen

Lijnen vindt dat jongeren iets meer onder de vleugels van de wet moeten genomen worden. "Een schaamlipvergroting of –verkleining bijvoorbeeld moet voor jongeren verboden worden. Bij andere ingrepen kan een psycholoog of een psychiater onderzoeken of een operatie gewenst is door vast te stellen of een jongere zwaar psychisch lijdt onder zijn of haar uiterlijk. Het probleem is natuurlijk dat dit niet objectief meetbaar is."

"Esthetische chirurgie moet niet per definitie uitgesloten zijn omdat het om een kind gaat", zegt Monstrey. "Hoewel je voor zaken zoals een borstvergroting inderdaad kunt wachten tot het kind meerderjarig is. Het spreekt ook vanzelf dat meer voorzichtigheid aangewezen is. In die zin is het advies van een psycholoog of een psychiater een goed idee."

Zowel Lijnen als Monstrey zijn dus voorstander van een voorafgaand onderzoek door een psycholoog of een psychiater. Lijnen: "Het advies van die psycholoog of psychiater moet bindend zijn om jongeren te kunnen beschermen. Dit is echter niet vastgelegd in het huidige wetsvoorstel, maar ik ga samen met mijn fractie bekijken of we dit alsnog kunnen aanpassen." Deze mening wordt echter niet gedeeld door alle ondertekenaars van het huidige wetsvoorstel. Vermoedelijk vinden zij een bindend advies onder andere niet evident omdat één psycholoog of psychiater dan de toekomst van een kind zou kunnen bepalen.

Ook Monstrey vindt niet dat dit advies bindend moet zijn. "Het is niet aan de psycholoog om uit te maken welke operatie moet en welke niet mag uitgevoerd worden. Uiteindelijk beslist de arts, wetende dat hij of zij zich op glad ijs begeeft als een negatief advies van een psycholoog of een psychiater in de wind wordt geslagen."

Deontologie voor plastische chirurgen in spe

Ethische handvaten lijken dus nuttig voor een plastische chirurg. Daarom wordt hier aandacht aan besteed tijdens de opleiding, zegt Monstrey. "Binnen het postgraduaat *(nvdr: opleidingstraject dat verder bouwt op een bachelor- of masteropleiding)* worden er theorielessen gegeven over welke patiënten je beter wel en welke je beter niet opereert, en wat de valkuilen zijn. Vooral voor esthetische, maar ook voor reconstructieve ingrepen komt dat uitgebreid aan bod. Maar het plaatje is nooit zwart-wit. Ook tijdens de stageperiodes pikken studenten ethische lessen op. Vroeger leerden ze maar van één leermeester, maar nu zijn er bijvoorbeeld aan de UZ Gent zes chirurgen vast in dienst. Dat zorgt voor meer diversiteit."

Monstrey geeft een voorbeeld van wat aangeleerd wordt. "Aan een vrouw die supergrote borsten wil, moet de arts vertellen wat

Eed van Hippocrates
Alle plastische chirurgen die in België de geneeskunde mogen uitoefenen, zijn verplicht lid van de Orde van geneesheren. Zij legden dan ook de door de Orde aangepaste eed van Hippocrates af. Hierbij verklaarden zij onder andere plechtig:

- **"Ik zal boven alles voor mijn patiënten zorgen, hun gezondheid bevorderen en hun lijden verlichten.**
- **Zelfs onder druk, zal ik mijn medische kennis niet aanwenden voor praktijken die indruisen tegen de menselijkheid."**

Bron: http://www.ordomedic.be/nl/orde/artseneed/

de mogelijke nadelen en complicaties zijn. Maar uiteindelijk beslist de patiënt zelf. Behalve wanneer ze prothesen van meer dan een liter wil. In dat geval opereert de arts niet omdat dit om fysische en zelfs om esthetische redenen geen goed idee is. Het is belangrijk om de patiënte hieromtrent te informeren. Wil ze toch per se die reusachtige prothesen, dan kan ze altijd naar iemand anders gaan."

Begeleiding van de patiënt

Voor veel mensen is een operatie niet alleen fysiek, maar ook mentaal erg belastend. Lijnen: "Wie psychologisch lijdt onder zijn uiterlijk moet door de behandelende arts doorverwezen worden naar een psycholoog of een andere specialist. Een van de wetsvoorstellen aangaande plastische chirurgie voorziet in een strengere reglementering en specialisatie van de arts. Binnen deze specialisatie zou er ook ruimte moeten zijn voor psychologische begeleiding of doorverwijzing."

Monstrey vertelt hoe het er in de praktijk aan toegaat. "De dokter heeft niet het monopolie in de opvang van de patiënt, maar hij vervult wel een essentiële taak. Daarom komt psychologie in de opleiding voor plastische chirurgen zowel theoretisch als in de praktijk uitgebreid aan bod. Je kunt namelijk moeilijk enkel en alleen maar de technische akte stellen, zonder daarbij ook oog te hebben voor de patiënt in zijn geheel. Daarom spendeer ik tijdens een consultatie soms twintig tot dertig minuten aan één persoon. De verdere opvang gebeurt door de rest van het team: dat zijn verpleegkundigen, brandwondencoördinatoren, het volledige transseksuelenteam enzovoort. Bij mentaal zwaar belastende operaties, bijvoorbeeld bij transseksuelen of bij mensen met een ernstige aandoening, volgt een psycholoog de patiënt op, zowel voor als tijdens de opname. Dat is voor steeds meer patiëntengroepen wettelijk verplicht."

Van wetsvoorstel tot wet

Wat het wetsvoorstel betreft, weet Lijnen te vertellen hoe het er nu voor staat: "Zowel bij de partijen van de meerderheid als bij minister Onkelinx is er bereidheid om verder te werken rond de voorstellen aangaande plastische chirurgie."

Stan Monstrey, arts: "Als de patiënt borstprothesen van meer dan een liter wil, opereert de arts niet omdat dit om fysische en zelfs om esthetische redenen geen goed idee is."

Zij kozen voor plastische chirurgie

Drie getuigen aan het woord

Wie meer wou weten over het wat en waarom, de gevaren van plastische chirurgie en de wetgeving hierover, is door dit dossier hopelijk al heel wat wijzer geworden. Hoe het er in het echt aan toegaat, kunnen drie getuigen het beste vertellen. Zij ondergingen elk om een andere reden plastische chirurgie. Daarom, maar ook omdat iedere mens anders is, zijn hun verhalen erg verschillend. Twee vrouwen wensten anoniem te getuigen. Hun namen zijn daarom fictief.

Sarah Van Gaens

Ik vind mezelf nu mooier dan voor de operatie.

Annemie

Annemie: “Een borstlift leek mij nodig om een nieuwe start te kunnen nemen.”

Annemie was begin veertig toen ze op twee jaar tijd een borstlift en een ooglidcorrectie onderging. Ze doet openhartig haar verhaal, maar wil anoniem blijven omdat ze niet graag in de belangstelling staat.

Waarom heb je voor beide operaties gekozen?
Ik had van nature zware borsten, waardoor ik soms last had van mijn rug en mijn nek. Nadat ik mijn twee kinderen op de wereld had gezet, begonnen mijn borsten ook door te hangen. Daardoor schuurden ze tegen mijn lichaam als het warm en zweterig weer was. Toen ik enkele jaren later scheidde, kreeg ik bovendien het gevoel dat ik niet meer voldeed. Niemand had mij opmerkingen gegeven over mijn uiterlijk, maar ik voelde mij tekortgeschoten. Toen heb ik beslist om mijn borsten te laten liften. Dat leek mij nodig om een nieuwe start te kunnen nemen.

Mijn oogleden heb ik laten optillen omdat de huid boven mijn ogen over mijn oogleden hing. Daardoor zag je mijn make-up niet. Ik was toen alleen en besloot wat tijd te nemen voor mezelf en eens iets voor mezelf te doen. Op zich is het ook niet zo’n zware ingreep.

Een borstlift is trouwens ook niet zo erg. Doordat alles loshangt, wordt er gewoon een stuk vel weggesneden, waarna de rest wordt samengenomen en een beetje ‘opgehangen’. Ook de tepels worden iets hoger geplaatst. Ontstekingen zijn natuurlijk altijd mogelijk, maar ik vond er niets gevaarlijks aan. Implantaten zijn veel gevaarlijker.

Welke informatie heb jij ingewonnen voor jij je liet opereren?
Mijn zus is verpleegster, zij had me een plastische chirurg aangeraden. Die heeft alles heel goed uitgelegd: hoe de operatie ging verlopen, hoe de insnijdingen zouden gebeuren... Verder heb ik er maar met heel weinig mensen over gesproken, want ik wou dit voor mezelf doen. Als mensen er mij nu naar vragen, dan zal ik er met hen over praten, maar ik ga het niet zomaar aan iedereen vertellen.

Vrij kort na dat doktersbezoek heb ik mij laten opereren. Ik kreeg nog een maand bedenktijd omdat ik moest wachten tot de operatiezaal vrij was, maar die heb ik niet nodig gehad. Als ik beslis om iets te doen, dan doe ik dat ook meteen.

Wat waren de mogelijke bijwerkingen?
Veel mensen die hetzelfde hebben laten doen, spreken over ontstekingen, wonden die niet dichtgroeien of littekens die niet mooi genezen. Maar ik was niet bang. Ik zie wel wat ik doe op het moment dat er iets gebeurt.

Hoe verliep de operatie?
Alles is heel goed verlopen. Na de borstlift moest ik twee nachten in het ziekenhuis blijven. De wonden aan mijn borsten moest ik nadien zelf verzorgen en de draadjes gingen vanzelf weg. Het is mooi genezen. Na de ooglidcorrectie kon ik meteen naar huis. Alleen die eerste avond had ik veel pijn aan mijn ogen.

Als je de tijd kon terugdraaien, zou je het dan nog steeds doen?
Zeker, hoewel ik misschien nog voor een maatje groter zou kiezen omdat mijn borsten nu precies iets te licht zijn in verhouding tot de rest van mijn figuur. Maar dat ga ik nu zo laten. Ik vind mezelf nu mooier dan voor de operatie.

Sarah

> **Ik snap niet hoe mensen een neus-correctie kunnen laten doen om hun uiterlijk te veranderen.**

Tijdens een voetbalwedstrijd werd Sarahs neus verbrijzeld. Ze was toen 17 jaar. Zes jaar later kan ze zich die dag nog levendig herinneren. Haar neus is mooi hersteld, maar ze heeft er wel een trauma aan overgehouden.

Wat is er gebeurd?
Tijdens een voetbalwedstrijd wou ik met mijn hoofd de bal wegkoppen. Daardoor kreeg ik de voet van de speler die de bal wou wegstampen, tegen mijn neus. Na die klap hoorde ik een piep in mijn oren en was ik als verdoofd. De pijn was zo intens dat ik niet kon reageren of schreeuwen. Opeens voelde ik een warmte op mijn gezicht van het bloed dat uit mijn neus en mijn mond gutste. Wat later ben ik van het veld gegaan om een douche te nemen. Mijn pa zei dat het niet zo erg was en ik dacht dat een gebroken neus misschien meer pijn deed. Maar toen ik thuiskwam, werd de pijn ondraaglijk en kreeg ik ontzettende hoofdpijn. We zijn dan toch naar het ziekenhuis gegaan. Mijn neus zag er niet krom uit, maar er was een opening aan de bovenkant.

In het ziekenhuis zeiden ze dat mijn neus niet gebroken was. Maar mijn ma voelde dat er iets niet klopte en toen zijn we naar een neus-, keel- en oorarts gegaan. Die zei vlakaf dat ik meteen onder het mes moest omdat mijn neus helemaal verbrijzeld was. Dat choqueerde me zo dat ik moest huilen. Mijn ma heeft toen meteen een afspraak gemaakt en een paar dagen later werd ik geopereerd.

Was er tijd om jou goed in te lichten?
Ja. Ze hebben mij informatie gegeven. Sowieso wist ik dat mijn neus geopereerd moest worden want de pijn was niet te harden. De neus zat ook los en als ik snoot, zou er neusslijm blijven vasthangen.

Hoe verliep de operatie?
Ik ben volledig verdoofd geweest. De operatie heeft minder dan een uur geduurd, denk ik. Maar de pijn erna was nog veel erger dan ervoor. Toen ik wakker werd, was ik misselijk, had ik hoofdpijn en pijn aan mijn neus. Eén neusgat hadden de dokters open gelaten, maar ze hadden alle watjes die nodig zijn om het tussenschot op zijn plaats te houden, in het ander neusgat geduwd. Dat deed zo immens veel pijn dat ik zei dat ik dat niet kon volhouden. Ik heb toen twee weken afgezien. In die periode ben ik zeven kilo afgevallen. Ik moest om de twee uur pijnstillers nemen en heb de hele tijd in bed geweend. Ik heb toen tegen mijn ma gezegd: “Ik snap niet hoe mensen een neus-correctie kunnen laten doen, alleen maar om hun uiterlijk te veranderen”.

Heb je wat aan je ongeval overgehouden?
Het gaatje bovenaan mijn neus is mooi genezen. Alleen als ik mijn bovenlip en mijn neus naar beneden trek, dan zie je een knobbeltje. Dat is het enige dat ik aan mijn ongeluk heb overgehouden. Toch raak ik mijn neus nooit meer aan. Enkel eraan denken, geeft me al een akelig gevoel.

Toch voetbal je nog. Heb je eraan gedacht om te stoppen?
Op het moment dat ik mij liet opereren, dacht ik dat ik nooit meer zou voetballen. Toch ben ik meteen opnieuw beginnen spelen om mijn angst te overwinnen. Maar ik sla nu nog altijd in paniek als er een bal op mijn hoofd afkomt.

Anita

Mijn operaties waren heel pijnlijk, maar het is net als bij bevallen: veel vrouwen hebben ook meer dan één kind.

Anita was 46 toen er bij haar borstkanker werd vastgesteld. Een klap in haar gezicht. Anita's beide borsten moesten geamputeerd worden. Vijftien jaar later is ze een sterke en levenslustige vrouw. Toch laat ze een traan ontsnappen als ze terugdenkt aan de dag waarop ze haar eerste borst verloor.

Wat is er gebeurd?
Een jaar nadat mijn zus aan borstkanker overleden was, bleek ook ik getroffen te zijn. Men wist niet of het weer goed zou komen. Toen leek het alsof ik de grond onder mijn voeten voelde wegzakken. Ik werd goed geïnformeerd door het ziekenhuis, maar qua begeleiding was het vijftien jaar geleden niet zoals nu. Eerst moest ik een half jaar chemotherapie volgen, waardoor ik mijn haar verloor. Ik voelde mij een gepluimde kip. Daarna hebben ze mijn borst geamputeerd.

Op de plaats van mijn borst bevond zich een lelijk litteken en ik voelde mij uit evenwicht. Toch moest ik twee jaar wachten om mijn borst te laten reconstrueren. Ik vermoed dat de dokters bang waren dat de kanker terug zou komen. In die periode behielp ik me met een borstprothese, die er gelukkig heel natuurlijk uitzag.

Hoe zijn die twee jaar verlopen?
Na mijn eerste amputatie heb ik kinesitherapie gevolgd, vervolgens moest ik mij laten bestralen. Uiteindelijk kon ik een jaar lang niet gaan werken. Ondertussen hadden ook een nicht en een tante borstkanker gekregen, de kanker bleek erfelijk te zijn. Mijn kankerspecialist raadde me aan om gelijktijdig met de borstreconstructie mijn andere borst preventief te laten amputeren, te reconstrueren én mijn eierstokken te laten weghalen. Eerst was ik heel verontwaardigd, maar na een paar weken heb ik toch toegestemd.

Hoe verliep de reconstructie?
Drie professoren hebben me geopereerd: één zorgde voor de amputatie, één voor de reconstructie en één haalde mijn eierstokken weg. Die operatie heeft negen uur geduurd. Met mijn buikvet maakten ze dan nieuwe borsten. Mijn buik deed ontzettend veel pijn na de operatie. Pas na enkele maanden kon ik weer normaal wandelen en ademen. Een half jaar lang was ik buiten strijd.

Ben je blij met je nieuwe borsten?
Ik heb veel kleinere borsten dan voorheen, omdat ik niet genoeg buikvet had. Na de reconstructie heb ik even getwijfeld om mijn borsten te laten vergroten, maar uiteindelijk ben ik gezond. Waarom zou ik dan opnieuw in mij laten snijden? Mijn borsten voelen natuurlijk aan, maar ik heb er wel minder gevoel in.

Maanden later heb ik een tepelreconstructie laten doen. Met je huid maken ze een tepel die ze nadien tatoeëren. Maar dat is niet te vergelijken met een echte tepel. Toch voel ik me goed nu: ik ben gezond en ik kan alles. Ik draag het met me mee, maar ik sta er zeker niet meer voortdurend bij stil.

Ervaar jij jouw ziekte als een taboe?
Iedereen die mij kent, weet dat dit gebeurd is. Het is eigen aan het leven. Toch getuig ik liever anoniem want als heel Vlaanderen het weet, krijg ik een stempel. Als een taboe heb ik de ziekte nooit ervaren. In het begin merkte ik wel dat sommige mensen mij probeerden te sparen, hoewel dat niet nodig was!

Hoe sta jij tegenover esthetische chirurgie?
Als ik mijzelf lelijk zou vinden, dan zou ik het ook overwegen. Mijn operaties waren heel pijnlijk, maar het is net als bij bevallen: veel vrouwen hebben ook meer dan één kind.

markant goes plastic!

Ooit gehoord van botoxparty's, ontbotte tenen of menselijke Barbies? Speciaal voor dit dossier, brengen we je een extra editie van onze rubriek Markant. Markant *goes plastic* bundelt merkwaardige, opzienbarende en grappige weetjes over plastische chirurgie.

Olivier Beys

Het prijskaartje van plastische chirurgie

Dat plastische chirurgie een flinke duit kost, is algemeen bekend. Toch is het een moeilijke opgave om cijfers te plakken op dit medisch boetseerwerk. Artsen mogen immers geen prijzen publiceren. Volgens de Orde van geneesheren is "commercialisatie van geneeskunde" in strijd met de deontologie. Ook is er recent een wettelijk verbod op reclame voor ingrepen van plastische chirurgie. Speurwerk van de *Knack*-redactie bracht toch enkele richtprijzen aan het licht. Zo mag je voor een facelift 1.490 tot 7.675 euro neertellen, afhankelijk van de gebruikte methode. Mannen met een kale knikker hoesten tussen de 1.395 en 3.595 euro op voor een haartransplantatie, maar daarmee zijn ze net iets beter af dan vrouwen. Voluptueuze dames betalen immers 2.075 tot 4.775 euro voor een borstverkleining, voor een borstvergroting kan de prijs van een ingreep oplopen op tot 5.150 euro. Voor een ooglidcorrectie reken je best op een factuur van 1.000 tot 2.100 euro, maar liposuctie is dan weer betrekkelijk goedkoop: je telt er tussen 699 en 999 euro voor neer. *Misschien toch eerst proberen te investeren in een goed paar loopschoenen.*

Bron: http://www.knack.be/infografiek-hoeveel-kost-een-mooi-lijf/game4000101214899.htm

De menselijke Barbie

De Amerikaanse Cindy Jackson heeft de twijfelachtige eer om een ereplaatsje te krijgen in het *Guinness Book of World Records*. Ze heeft namelijk het grootste aantal cosmetische ingrepen op haar palmares staan. *Wikipedia* kent deze 56-jarige vrouw het beroep 'pionier in de plastische chirurgie sinds 1987 toe. Vijfentwintig jaar geleden ging ze aan de slag met de verbouwingen. Inmiddels tellen we 52 ingrepen, waaronder facelifts, twee neusoperaties, ooglifts, knie-, heup-, buik- en dijliposucties, kaakchirurgie, lip- en wangimplantaten, chemische peelings, een verkleining van de kin en nog veel meer. Ze bouwde een imperium op door boeken te schrijven (zoals *Living Doll*), advies te geven over plastische chirurgie en anti-veroudering en zelfs door een product te verkopen om dode huid te verwijderen. Haar laatste wapenfeit is een make-upspiegel. Naar eigen zeggen heeft ze nood aan die commerciële inkomsten. De voorbije kwarteeuw heeft haar immers ruim 80.000 euro aan cosmetische ingrepen gekost. Op haar blog verklaart Jackson dat ze pas stopt met plastische chirurgie en consultancy als ze het laatste loodje legt. *Een op z'n minst opzienbarende vrouw.*

Feesten met botox?

Mensen hebben in de loop der tijden allerlei middeltjes uitgevonden om de huid strak te houden. Tot voor kort bleef dit beperkt tot zalfjes en lotions. Zij die dergelijke producten van de hand doen, vrezen sinds enkele jaren echter voor hun broodwinning. Ook in ons land hebben botoxkuren immers hun intrede gedaan. En ze werken, getuige de enorme populariteit. Minder bekend is dat botox een neurotoxisch gif is, beter gekend als botuline. Volgens de online-encyclopedie *Wikipedia* wordt het afgescheiden door de bacterie *Clostridium botulinum*. Als je teveel botuline binnenkrijgt, doorgaans door bedorven voedsel te eten, heb je kans op botulisme. Deze vergiftiging verlamt onder meer de ademhalingsspieren en kan tot de dood leiden. Weldadiger effecten heeft het gif in kleine dosissen. Spasmen of een verrimpelde huid verdwijnen als sneeuw voor de zon. Het succes van botox zorgde voor een opvolger van de tupperware-hype: de botoxparty. Het concept is hetzelfde: een verkoper komt zijn of haar producten voorstellen bij iemand thuis. *Maar in plaats van met plastic potjes ga je dus huiswaarts met een plastieken glimlach.*

Bron: http://www.cbsnews.com/2100-500195_162-511360.html

Plastische chirurgie is van alle tijden

Al in de oudheid werd er kundig omgesprongen met afgehakte ledematen en lichaamsdelen. Oorlog behoorde immers tot de orde van de dag. In het Rome van de 1ste eeuw v.C. was plastische chirurgie aan de neus, ogen, lippen en tanden algemeen ingeburgerd. De Romeinse encyclopedist en arts Cornelius Celsus (circa 25 v.C. - circa 50 n.C.) bericht zelfs over procedures zoals borstverkleiningen bij mannen, het omkeren van besnijdenissen en andere merkwaardige ingrepen. Zeer populair was het verwijderen van littekens, in het bijzonder op de rug. Die waren vaak het gevolg van zweepslagen, die men kreeg als slaaf, of als men op de vlucht sloeg in de strijd: allebei brandmerken van schaamte en schande. Maar we kunnen gerust nog veel verder teruggaan in de tijd. De Indische arts Sushruta werkte reeds rond 800 v.C. methoden uit om amputaties te herstellen. Voor een neusreconstructie sneed de ayurvedische pionier een stuk huid los uit het voorhoofd of de wang, draaide het over een blad met de gewenste grootte voor de neusholte, en naaide vervolgens het stuk huid vast. Met twee houten buisjes bleven de neusholtes geopend terwijl de huid kon genezen. Het zou tot 1794 duren vooraleer Britse chirurgen zagen hoe een Indische arbeider de neus van een Brit herstelde. Terstond exporteerden ze de methode naar Noord-Europa, alwaar de interesse meteen was gewekt. Tot op vandaag gebruikt men het principe van deze oude Indische methode.

Bron: GILMAN, S. L. (1999). Making the Body Beautiful: A Cultural History of Aesthetic Surgery, *Princeton, NJ: Princeton University Press.*

Bron: HAIKEN, E. (1997). Venus Envy: A History of Cosmetic Surgery, *Baltimore, MD: The John Hopkins University Press.*

Vreemd, vreemder, vreemdst

In de categorie ‘zonderlinge medische innovaties’ prijken heel wat ingrepen uit de plastische chirurgie. Wat dacht je van wat in de Angelsaksische wereld bekend staat als de *toe tuck*, het wegsnijden van het bot in de kleine teen? Daar blijkt nogal wat vraag naar te zijn bij vrouwen die liever rondwandelen met een kleinere schoenmaat. Maar daar stopt het niet. Sommige klanten laten zelfs hun tweede teen ontbotten, simpelweg omdat ze een lange teen esthetisch niet verantwoord vinden. Het kan echter nog vreemder. Heb je ook wel eens last van een schorre stem? Geen probleem, na de facelift is er nu de *voicelift*. Daarbij wordt je nek vakkundig opengesneden, en worden implantaten op de stembanden geplaatst. Dr. Peak Woo in de VS gebruikt zelfs vermalen huid van menselijke kadavers om zijn patiënten enkele tonen hoger te doen zingen. Na een *voicelift* klink je immers opnieuw als een jong veulen. *Ongetwijfeld vooral populair bij radiopresentators en in call-centers.* Een iets breder publiek is misschien te vinden voor micropigmentatie. Als je er zelfs in het diepst van de jungle of in het holst van de nacht piekfijn wil uitzien, laat dan simpelweg permanente make-up aanbrengen op het aangezicht. Dit werkt volgens hetzelfde principe als een tatoeage en laat je voltijds door het leven gaan met eyeliner, oogschaduw of zelfs hele wenkbrauwen. *De mode durft helaas weleens te evolueren. Denk dus twee keer na voor je jezelf die vintage* eighties *look aanmeet.*

Bron:

http://www.cracked.com/article/225_the-7-most-pointlessly-horrifying-plastic-surgery-procedures/

http://observer.com/2004/05/dr-peak-woos-throatox-shot-gives-voice-lift/

Ook onze studenten leven in het hier.nu.maals.

De Vrije Universiteit Brussel is vrijzinnig humanistisch.

Ze zijn met hun toekomst bezig. Daarom hebben ze voor de Vrije Universiteit Brussel gekozen. Studeren doen ze hier en nu. Op twee groene campussen, in de hoofdstad van Vlaanderen, België en Europa. In kleinere groepen, met maximale persoonlijke begeleiding.

Hoe het er aan toegaat op onze campussen, in het hier.nu.maals? Wel, er heerst een gezellige en slimme drukte. Hoe kan het ook anders, met zowel koten, sport, toponderwijs en -onderzoek, eten, drinken en open geesten dicht bij elkaar?

Ben je straks student?
Ontdek alle kansen om de VUB te leren kennen op **www.vub.ac.be**
We zijn er ook op de SID-IN beurs in jouw provincie en we organiseren gedurende het hele voorjaar van 2013 infodagen op onze campussen in Etterbeek en Jette.

Vrije Universiteit Brussel

column pdw

"Er zijn tegenwoordig steeds minder meldingen van ufo's en ook fanaten van vliegende schotels moeten toegeven dat ze beginnen te twijfelen aan buitenaards leven…"
Deze inleiding bij een artikel uit *Het Laatste Nieuws* over ufo-watchers die stilaan beginnen in te zien dat hun 'geloof' geen steek houdt, verwarmt het hart van de humanist/scepticus. Want er is geen grotere goedgelovigheid dan het geloof in buitenaardse wezens.

Hier is een stelling: 'Er leeft al eeuwen een magische eenhoorn ergens in de Ardennen. Geloof (sic) me: niemand kan het tegendeel bewijzen.' Tenzij we met 100.000 mensen de Ardennen meter voor meter meticuleus uitkammen. Maar dan nog zouden de *believers* zeggen: de eenhoorn heeft zichzelf tijdelijk onzichtbaar gemaakt. Dàt is de truc van *believers*, in wat voor onzin dan ook. Weze het ufo's, een alomtegenwoordige god, trollen of homeopathie: ze eisen van ons, *non-believers*, het onweerlegbare bewijs dat datgene wat zij beweren geen hout snijdt. In het geval van de eenhoorn is dat zo goed als onmogelijk. In het geval van de homeopathie is wél al honderden keren met succes aangetoond dat het je reinste onzin is, maar de homeo's houden vol dat hun versie van de eenhoorn (het, ahem, 'geheugen' van water) tijdelijk onzichtbaar is. Maar zoals gezegd zijn de àllergrootste kampioenen inzake stug volhouden in de onzin de ufo-*believers*, lees: zij die werkelijk geloven dat we regelmatig door aliens worden bezocht en, in het meest extreme geval, geloven dat die buitenaardse rakkers mensen ontvoeren om ze te onderzoeken en daarna netjes weer terug op de begane grond te plaatsen. Dit soort bijgeloof kan namelijk door een kind weerlegd worden.

Ufologen geloven dat er in de jaren vijftig een ruimteschip is neergestort in Roswell, New Mexico, en dat de Amerikaanse regering sindsdien buitenaardse wezens én hun technologie bestudeert in de notoire basis *Area 51*. Aannemen dat een hoogst geavanceerde buitenaardse beschaving erin slaagt om hoogtechnologische ruimteschepen te bouwen, vervolgens alle gevaren en asteroïdes van het heelal te omzeilen op de lichtjarenlange trip naar onze blauwe bol, om dan tegen een onnozele telefoonpaal in de woestijn van New Mexico te crashen is - het spijt mij, ufo-*believers* - even bespottelijk als geloven dat er in de Ardennen een magische eenhoorn leeft.

Laat ik 'Ockhams Scheermes' nog een keer bovenhalen: wanneer er meerdere verklaringen mogelijk zijn is de eenvoudigste verklaring - degene die het minst op 'veronderstellingen' berust - wellicht de juiste. Dat het irrationele geloof in merkwaardige verschijnselen niet het voorrecht is van de intellectueel zwakkeren onder ons, bewijst het verhaal dat de geweldige goochelaar, scepticus en wetenschapper James Randi mij ooit heeft verteld tijdens een interview:

"Ik trakteerde een vriend-wetenschapper die anoniem zal blijven, maar het gaat om een heuse Nobelprijswinnaar, op tickets voor een goochelshow van David Copperfield. Toen Copperfield zijn beroemde vliegtruc deed, stootte mijn vriend mij aan met 'Ik weet hoe hij dat doet'. 'Ik ook', zei ik, 'met draadjes'. Mijn vriend-wetenschapper voerde aan dat het wellicht met een draaiend magnetisch platform onder het podium gebeurde, in combinatie met een magnetisch pak. 'Nee', zei ik, 'hij gebruikt draadjes'. 'Maar ik zie helemaal geen draadjes!', protesteerde hij. 'Dat is ook de bedoeling', zei ik."
Randi for president.

Ideale levensloop jongeren is sterk voorspelbaar

Sociale structuren beïnvloeden de ideale levensloop van jongeren. Daardoor wordt deze voorspelbaar. Dat blijkt uit het doctoraatsproefschrift *En ze leefden nog lang en gelukkig. De ideale levensloop van jongeren en hun verwachtingen voor de toekomst* van Lilith Roggemans. De VUB-onderzoekster bestudeerde de gewenste levensloop van Vlaamse en Brusselse jongeren tussen 14 en 30 jaar. Volgens de these van de individualisering bepalen we onze levensloop helemaal zelf, maar het onderzoek bevestigt het bestaan van een collectieve voorstelling van de ideale levensloop.

Liza Janssens

In haar onderzoek vertrekt Roggemans van de tegenstelling tussen twee theorieën. Volgens de these van de individualisering heeft de moderne samenleving de standaardlevensloop aangetast. Dankzij de economische vooruitgang en de welvaartsstaat hebben we ons bevrijd van extern opgelegde beperkingen, morele codes en traditionele gewoonten. Mensen passen daardoor niet langer in eenzelfde levenslooppatroon. Het vaste stramien van afstuderen, gaan werken, huwen, kinderen krijgen… is vervangen door een verhaal van individuele keuzes. Het bestaan van een collectief gedeelde ideale levensloop is daardoor onmogelijk.

De theorie van de symbolische samenleving stelt echter dat deze teloorgang van het traditionele gezag gepaard gaat met een verschuiving naar andere, minder zichtbare controlemechanismen zoals onderwijs, media… Hierdoor hebben mensen het gevoel autonoom keuzes te maken, maar worden ze toch onbewust gestuurd. Welke van deze twee theorieën is van toepassing in onze samenleving? Om op deze vraag te antwoorden, ging Roggemans na hoe de ideale levensloop eruitziet van Vlaamse en Brusselse jongeren tussen 14 en 30 jaar.

Zelf staat voorop

Bij de jongeren blijkt het belang van het individu, de individuele vrijheid en de drang naar zelfontplooiing sterk aanwezig te zijn. Zo vinden zij eigenschappen als autonomie en verantwoordelijkheid voor eigen daden belangrijkere indicatoren voor volwassenheid dan sociale status. Vast werk hebben, het ouderlijk huis verlaten en samenwonen met een partner worden veel minder als een teken van volwassenheid beschouwd. Hetzelfde geldt voor kenmerken die iemand maken tot wie hij of zij is. De nadruk ligt hierbij sterk op het zelf en de zelfontplooiing: karakter, opvattingen of ideeën en levenservaringen bepalen wie iemand is. Geslacht, religie, opleidingsniveau en sociale afkomst zijn minder doorslaggevend. Het is voor jongeren belangrijk om een eigen invulling te kunnen geven aan het leven.

Onderwijs en media

Wanneer jongeren het traditionele levenspad niet meer volgen en individuele keuzes maken, lijkt hun ideale levensloop onvoorspelbaar. Toch wijst Roggemans' onderzoek uit dat er weinig variatie is in de gewenste levensloop van jongeren. Het is zelfs een collectief

De verschillen in de ideale levensloop kunnen worden verklaard door de mate van gelovig zijn.

De ideale levensloop volgens Vlaamse en Brusselse jongeren tussen 14 en 30 jaar

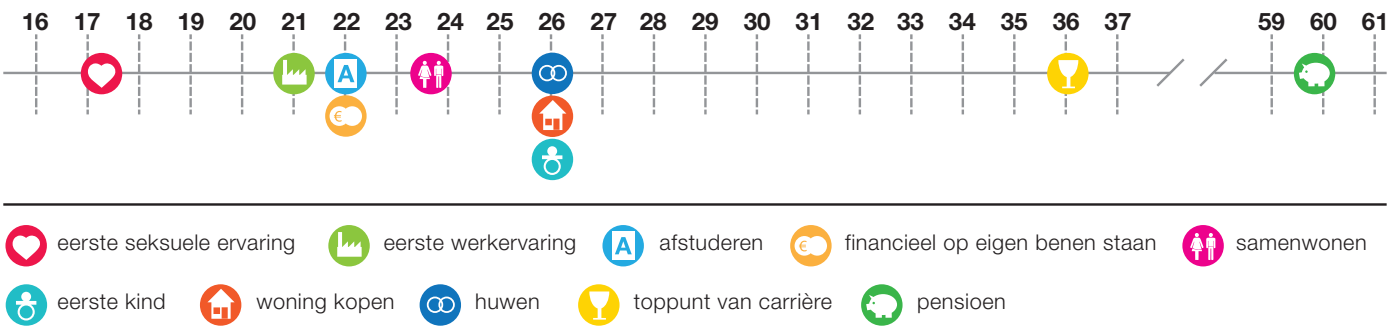

gedragen ideale levensloop. De maatschappelijke veranderingen hebben dus wel geleid tot individualisme, maar niet tot een de-standaardisering van de ideale levensloop. Er is enkel een nieuwe standaard ontstaan, waarbij individuele keuzes beïnvloed worden door sociale structuren zoals onderwijs, media...

Zo toont het onderzoek aan dat jongeren hun eerste seksuele ervaring gemiddeld willen op 17 jaar en 3 maanden. De eerste werkervaring hebben ze graag op hun 21ste, om een jaar later af te studeren en financieel op eigen benen te staan. De gemiddelde ideale leeftijd om te gaan samenwonen, is 23 jaar en 9 maanden. Op 26-jarige leeftijd willen ze huwen en een woning kopen. Op die leeftijd krijgen ze idealiter ook hun eerste kind, het laatste kind hebben ze graag voor hun 34ste. Op 36-jarige leeftijd zouden ze het toppunt van hun carrière willen bereiken om kort voor hun 60ste met pensioen te gaan.

Religie

De ideale levensloop wordt beïnvloed door sociale structuren en is dus voorspelbaar. Roggemans stelde echter vast dat jongeren het niet helemaal eens zijn over een aantal stappen. De onenigheden gaan vooral over het eerste seksuele contact, het samenwonen met een partner en het huwelijk. In grote lijnen kunnen we jongeren in drie groepen indelen: moderne, klassieke en traditionele. Het is interessant om niet-traditionele jongeren te vergelijken met traditionele jongeren om de invloed van hun religie na te gaan.

Volgens Roggemans wensen gelovige jongeren een aantal gezinsgerelateerde stappen vroeger door te maken, terwijl ze hun eerste seksuele contact juist iets later willen meemaken dan niet-gelovige jongeren. Voor gelovigen is seksualiteit immers voorbehouden voor een vaste heteroseksuele relatie, bij voorkeur binnen het huwelijk, met het oog op de voortplanting.

De verschillen in de ideale levensloop kunnen dus worden verklaard door de mate van gelovig zijn. Dit bevestigt de stelling dat de ideale levensloop een cultureel construct is, waarin onder andere religie een belangrijke rol speelt.

Bron: ROGGEMANS, L. (2012) *En ze leefden nog lang en gelukkig. De ideale levensloop van jongeren en hun verwachtingen voor de toekomst*, proefschrift Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

“JOBS, JA! DISCRIMINATIE, NEE!”

DeMens.nu stapte mee tegen racisme

Zaterdag 29 september is een lange bonte stoet door de Antwerpse straten getrokken om discriminatie en racisme op de arbeidsmarkt aan te klagen.

De sociaal-culturele vormings- en actieorganisatie *Hand in Hand tegen racisme* organiseerde de optocht, in samenwerking met heel wat andere organisaties.

In de aanloop naar de lokale verkiezingen van 14 oktober 2012 wilden ze zo de politieke partijen oproepen om te streven naar een personeelsbeleid dat een weerspiegeling is van de bevolking.
Ook deMens.nu was met een delegatie aanwezig. Gewapend met vlaggen en wimpels verzamelden we voor het Antwerpse Centraal Station.

Zo’n 350 deelnemers - volgens de politie, volgens de organisatoren minstens twee keer zoveel - wandelden rustig van het Astridplein naar de Groenplaats. Uit enkele honderden kelen weerklonk de slogan: “Jobs, ja! Discriminatie, nee!”.

Na de toespraak en het optreden op de Groenplaats ging iedereen rustig *’t Stad* in.

Veerle Cannoot - foto’s: © Isabelle Pateer / Otherweyes

de mens.nu
is vrijzinnig

DISCRIMINATIE
WERKT NIET BIJ ONS

de mens.nu
de mens.nu

de mens.nu

Vrijwilliger
van bij ons

Brian Van der Elst

"Ik krijg een goed gevoel als ik mijn tijd steek in iets dat nuttig is en dat ik belangrijk vind"

In 2011 beleefde Brian Van der Elst (21) zijn vuurdoop als vrijwilliger bij de vrijzinnig humanistische jongerenvereniging Hujo. Nu is hij animator, bepaalt hij mee hoe de Hujo-vakanties eruitzien en bedenkt hij wat er tijdens de festivals op het publiek losgelaten wordt. Ook beheert hij het Hujo-materiaal en zetelt hij binnenkort in de raad van bestuur. Van een blitz-vrijwilligerscarrière gesproken.

Veerle Cannoot - foto: © Julie Landrieu

“Wij onderscheiden ons van andere jeugdbewegingen door kritisch te zijn tegenover onszelf en tegenover de anderen.”

“Toen ik de eerste keer op Hujo-kamp vertrok, was ik zeven jaar. Mijn ouders hadden een brochure van de kampen gevonden in de *Fakkeltjeskrant (nvdr: tijdschrift niet-confessionele zedenleer voor de eerste graad lager onderwijs)* en keken er waarschijnlijk naar uit om eens een week zonder kind weg te kunnen. *(lacht)* Tot mijn vijftiende ging ik regelmatig mee op kamp. Dat jaar heb ik ook mijn animatorencursus gevolgd, maar daarna is het stilgevallen. Animator worden was op dat moment nog niets voor mij.”

Eerste stappen als vrijwilliger

“In 2011 ben ik meegegaan met de 16+-reis, gewoon als deelnemer. Toen borrelden alle goede herinneringen weer op en besefte ik dat ik Hujo gemist had. Na vijf jaar afwezigheid wilde ik vrijwilligerswerk bij Hujo graag proberen. Een dag voor het *Dranouter Festival*, belde de organisatie me om te vragen of ik vier dagen wou meegaan. Ik was even in shock, maar dacht: ‘Waarom niet?’. Dranouter was dik in orde. De week nadien ben ik naar een vergadering van de vakantieploeg gegaan en dat ben ik blijven doen.”

Zaterdag = vergaderdag

“Met de vakantieploeg en de inhouTcel komen we één zaterdag per maand samen. Met de vakantieploeg werken we de vakantiethema’s helemaal uit en kijken we wat er ter plaatse mogelijk is. Met de inhouTcel bereiden we elk jaar de festivalstand voor. Die staat tijdens de zomer op een aantal grote festivals in België, telkens met een ander jaarthema. Dat vraagt veel voorbereiding. In 2011 zijn we al in oktober begonnen en toch waren we slechts nipt op tijd klaar. Vooral het weekend dat we de caravan spuiten, is behoorlijk intensief. We werken dan van zaterdagochtend tot zondagavond.”

Een stap hogerop

“Wat mij aantrekt bij Hujo is dat je kan doorgroeien als vrijwilliger. Sinds ik werk, kan ik bijna nooit naar de bijeenkomsten op zaterdag komen. Daarom ben ik onlangs op gesprek geweest bij Hujo om te zeggen dat ik niet wil stoppen met mijn vrijwilligerswerk en te vragen wat ze mij nog kunnen bieden. Ze hebben mij gevraagd om lid te worden van de raad van bestuur van Hujo en ik ben nu ook materiaalbeheerder.”

“Hujo organiseert ook veel vormingen voor vrijwilligers. In september konden we bijvoorbeeld op EHBO-cursus. Dat was trouwens op vraag van de vrijwilligers zelf. In 2013 wordt er ook een weekend georganiseerd voor de bijscholing van animatoren. Zo een weekend is heel nuttig om je kennis op te frissen en je leiderskwaliteit aan te scherpen.”

Vertrouwen en verantwoordelijkheid

“Als vrijwilliger word ik niet betaald, ik krijg enkel een onkostenvergoeding. Maar ik krijg een goed gevoel als ik mijn tijd steek in iets dat nuttig is en dat ik belangrijk vind. Goed doorwerken en kunnen zeggen: ‘Dat hebben we goed gedaan!’, dat is op zich al meer dan genoeg voor mij. Hujo geeft me ook veel vertrouwen en als materiaalmeester heb ik een vrij grote verantwoordelijkheid. Als er iets niet in orde is of als er iets niet mee is op vakantie, is dat in principe mijn fout.”

“In het begin is het wat vreemd om vrijwilliger te zijn. Dan moet je nog uitzoeken wat Hujo je te bieden heeft en wat je rol kan zijn binnen het geheel. Dat komt wel goed. Vrijwilliger zijn is alleszins meer dan vergaderen en dan nog iets gaan drinken. Er is zoveel te doen. Er zijn mensen die maar één keer per jaar naar een vergadering komen omdat ze niet anders kunnen, maar dan brengen die supergoede ideeën mee en een frisse kijk. Dat is ook belangrijk. We hebben wel een tekort aan vrijwilligers. Het nieuwe beleidsplan 2013-2017 besteedt daar aandacht aan.”

Vrijzinnig humanist in hart en nieren

“Voor mij is het vrijzinnige ook belangrijk. Ik ben niet gelovig en ik heb altijd niet-confessionele zedenleer gevolgd. Dat spreekt mij aan. Vrijzinnigheid is naar jezelf kijken. Wij onderscheiden ons van andere jeugdbewegingen door kritisch te zijn tegenover onszelf en ook tegenover de anderen. Zo hebben we vorig jaar op de 16+-reis drie uren gediscussieerd over tijdreizen en de meest uiteenlopende onderwerpen. Op die manier leer je elkaar kennen, leer je luisteren en elkaars mening respecteren.”

Wat is Hujò?

Hujo = vrijwilligersorganisatie
Vrijwilligers bepalen en ondersteunen het beleid en voeren de werking uit. Een professioneel team ondersteunt de vrijwilligers.

Hujo = een humanistische organisatie
Vrijwilligers kiezen welke taken ze met welke regelmaat op zich willen nemen. Vrijwilligers krijgen en nemen verantwoordelijkheid.

Hujo = een persoonlijk traject
Vrijwilligers voeren taken uit die aansluiten bij hun interesses en competenties. Hujo biedt een traject met groeimogelijkheden op tempo van de vrijwilliger.

Hujo = stimuleren om grenzen te verleggen
Vrijwilligers kunnen groeien in hun verantwoordelijkheden. Hujo besteedt veel aandacht aan uitwisseling en networking.

Hujo = een organisatie op zoek naar vrijwilligers. Denkers én doeners!

Meer info? www.hujo.be/vrijwilligers
Of mail naar de vrijwilligerscoördinator bij Hujo: tom@hujo.be.

Laboratorium-vlees op het menu

Kunstvlees zou dé oplossing kunnen zijn voor onze enorme vleeshonger. Volgens Nederlandse en Amerikaanse onderzoeksteams is kunstvlees voedzaam, gezond, goedkoop en niet te onderscheiden van een echte hamburger.

Olivier Beys

In principe kan elke diersoort in kunstvlees gemaakt worden.

Onze gemiddelde landgenoot consumeert ruim 82 kilogram vlees per jaar. Zo blijkt uit onderzoek van de Wereldvoedsel- en landbouworganisatie FAO. Dat is meer dan twee keer het wereldwijde gemiddelde. Cijfers van de FOD Economie tonen wel aan dat we 7 kilogram minder vlees verorberen dan in 2004. Die inspanning verbleekt echter in het licht van de enorme toename wereldwijd, vooral in groeilanden. Op 25 jaar tijd is de Chinese vleesconsumptie gestegen van 8 naar 71 miljoen ton. Dat zeggen cijfers van de milieuorganisatie Earth Policy Institute. Volgens de FAO bereikte de totale wereldproductie eind 2012 de kaap van de 300 miljoen ton. Buiten de ethische kwestie dringt ook een praktisch probleem zich op: plaatsgebrek.

Voedselveiligheid

Terwijl de gewassen die de mens van voedsel voorzien vier procent van het bruikbare aardoppervlak beslaan, neemt de weidegrond voor dieren volgens de FAO dertig procent in. Tegelijkertijd stijgt de druk op graanprijzen omdat voedsel voor menselijke consumptie concurreert met veevoeder. De FAO verwacht dat de vleesproductie bovendien verdubbeld zal zijn tegen 2050, maar het landbouwareaal kan nog nauwelijks uitbreiden. De vleesindustrie brengt dus de voedselveiligheid van miljarden mensen in gevaar, met sociale onrust, verlies van biodiversiteit, migratie en conflict als indirecte gevolgen.

Kunstvlees

Aan weerszijden van de Atlantische Oceaan zijn echter twee teams aan het werk die onafhankelijk van elkaar aan een oplossing sleutelen: kunstvlees. Dit zou voedzaam en gezond zijn en niet te onderscheiden van *the real thing*. Beide teams hanteren echter een verschillende methode. Aan de Stanford University (VS) werkt Patrick Brown. In een interview met de Britse krant *The Guardian* zei de professor dat hij zich toelegt op “voedsel voor mensen die met plezier vlees eten en dat willen blijven doen”, met de bedoeling “de menselijke voetafdruk op aarde met vijftig procent te verminderen”.

De moleculair bioloog manipuleert plantaardig materiaal zodat het op vlees lijkt, door de bouwstenen zoals eiwitten te herconfigureren in een laboratorium. Een andere aanpak is het ‘in-vitrovlees’ van de Nederlander Mark Post. Eerst isoleert hij stamcellen uit spierweefsel in een petrischaaltje. Vervolgens voedt hij ze met synthetische voedingsstoffen om ze uiteindelijk via stroomstoten te laten samentrekken zoals klassieke spieren dat kunnen.

Hamburger? 250.000 euro!

Voorlopig is het proces tijdrovend en arbeidsintensief - een hamburger voor 250.000 euro is nogal prijzig. In principe kan echter elke diersoort in kunstvlees gemaakt worden. De opgave is nu te zoeken naar een doorbraak inzake schaalvergroting.

Breinpijn

4						5		
5	9		6		8			2
	7		2				9	
		8	1		4	9	6	
	2			6			5	
7		4					8	
		7					3	
6		9		7	1			
	1		3					4

Speel mee en maak kans op een leuke prijs!

Vul snel de sudoku of het kruiswoordraadsel in en stuur je oplossing **voor 11 februari 2012** naar **info@deMens.nu** (vemeld in het onderwerp "Oplossing Breinpijn"), of met de post naar **deMens.nu, Brand Whitlocklaan 87, 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe**. Je kan je antwoorden ook **faxen** op het nummer **02 735 81 66**.

Vermeld volgende gegevens: Voornaam, Naam, Geboortedatum, Geslacht, Adres en de Oplossing (het sleutelwoord van de puzzel en/of de gele lijn in de sudoku).

Er worden telkens zes winaars gekozen: drie voor het kruiswoordraadsel en drie voor de sudoku. Iedere winnaar krijgt het kaartspel *Omdenken*.

In het volgende nummer publiceren we de oplossingen en de namen van de winnaars.

Voornaam: .....

Naam: .....

Geboortedatum: ..... M ☐ V ☐

Adres: .....

Sleutelwoord puzzel: .....

en / of

Gele lijn sudoku: .....

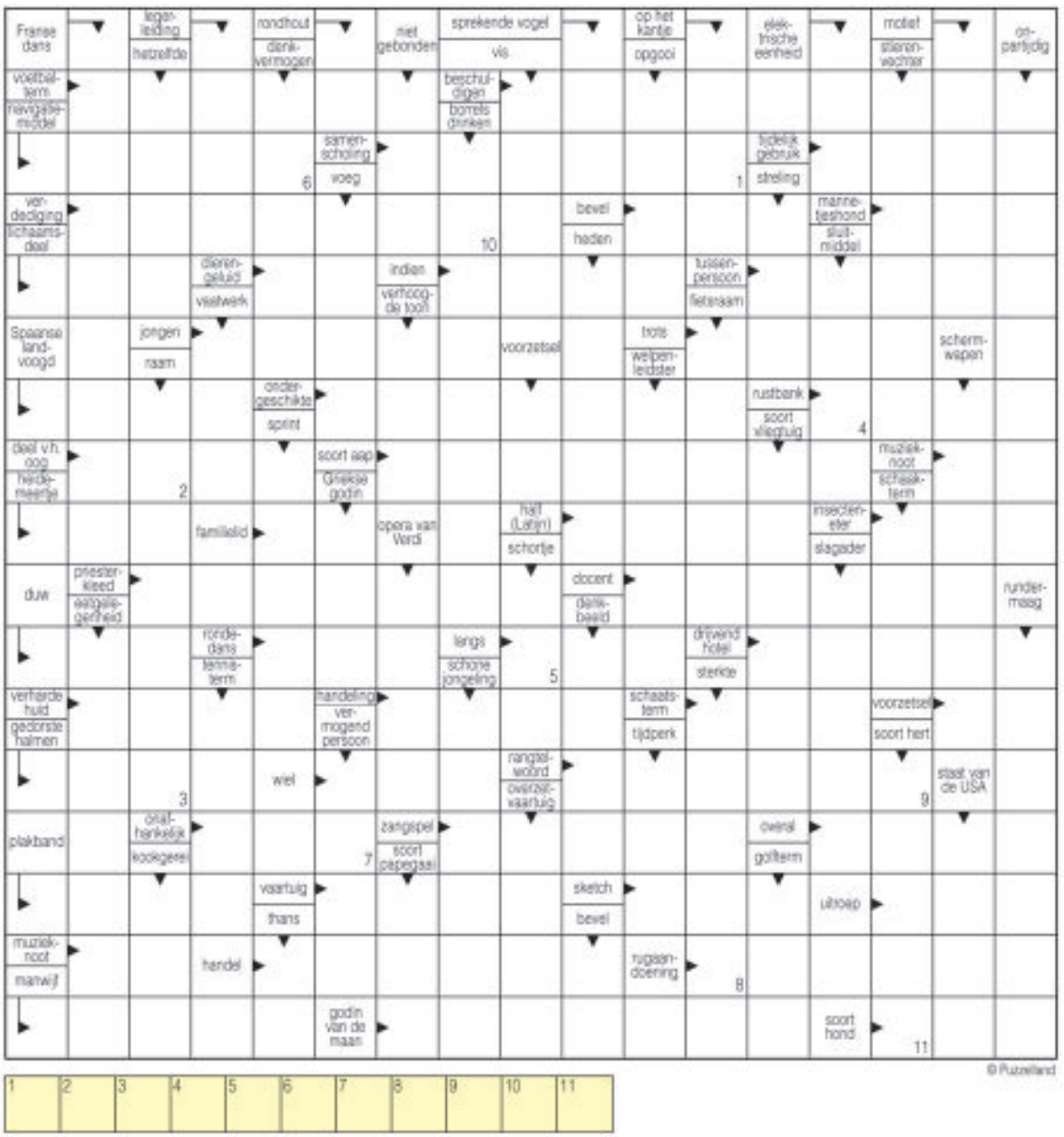

Oplossing vorig nummer:

Sleutelwoord: LIEFDESVERKLARING

Gele lijn: 365 421 879

De winnaars van het kruiswoordraadsel zijn: Andries Caroline uit Sint-Katelijne-Waver, Van Herck Paul uit Overpelt en Van Maele Chris uit Zwijnaarde.

De winnaars van de sudoku zijn: De Geyter Martine uit Dendermonde, Gardin Dominique uit Ieper en Vansweevelt George uit Heusden-Zolder.

Iedere winnaar krijgt het boek *De verovering van de vrijheid. Van luie mensen, de dingen die voorbijgaan* van Alicja Gescinska.

Van de bovenste plank

Omdenken. Het kaartspel

Berthold Gunster
A.W. Bruna Lev., 2012
ISBN: 9789400501461

'Om-denken' gaat in twee stappen. Eerst maak je van een probleem een feit. Je gaat niet in tegen de realiteit, maar aanvaardt ze. 'Mijn dochter zou socialer moeten zijn', wordt: 'Mijn dochter is verlegen'. Vervolgens ga je hier een nieuwe mogelijkheid in zien. Je kind is stil, maar heeft een goed inlevingsvermogen. Ze voelt gevoelens van anderen haarscherp aan en klasgenootjes nemen haar daarom snel in vertrouwen. Dat is een waardevolle eigenschap, die haar hechte vriendschappen oplevert. Je kan haar fijngevoeligheid aanprijzen waardoor ze meer zelfvertrouwen krijgt. Je ziet niet langer een stil kind, maar een uniek mensje met een bijzonder talent in de omgang met mensen.

Het kaartspel *Omdenken* kan helpen om een probleem 'om te denken' tot een voordeel of tot nieuwe kansen. Concrete vragen- en opdrachtkaartjes helpen jou en je medespelers op weg. Openheid, geduld en nieuwsgierigheid zijn een must.

[rl]

Rechtzetting

In de boekbespreking van *Het geheim van de kosmologie ontrafeld* in het vorige *deMens.nu Magazine* (oktober 2012) sloop een redactionele fout. Wanneer het gaat over Hubble dan doelde de recensent Alexander van Biezen natuurlijk op de astronoom.

Little Black Spiders

Regisseur: Patrice Toye
Acteurs: Line Pillet, Charlotte De Bruyne, Ineke Nijsen, Wim Helsen
Vanaf 11 februari verkrijgbaar op dvd

Limburg, 1978. Op de zolder van een ziekenhuis worden zwangere tieners weggestopt voor de buitenwereld. Onder het strenge oog van de zusters wachten ze hun bevalling af. De meisjes smeden vriendschapsbanden en doden de tijd met mysterieuze spelletjes en dromen over later. Wat ze niet schijnen te beseffen, is dat de zusters hun baby's tegen grof geld zullen verkopen.

De film vertelt een fictief verhaal, maar is gebaseerd op waargebeurde feiten. Ondanks het zware thema - kinderhandel - schiet *Little Black Spiders* deze wantoestanden niet verontwaardigd af. Integendeel, zachte kleuren, poëtische beelden en een verstilde sfeer sluiten de harde realiteit buiten. Die sluipt wel even binnen tegen het einde van de film, maar verzandt dan in een redelijk melodramatisch slot. *Little Black Spiders* is een lust voor het oog, maar laat de kritische kijker een beetje op zijn honger zitten.

[jvg]

Speel mee met Breinpijn (p.27) en maak kans om het kaartspel *Omdenken* te winnen.

Denken als ambacht. De levenswijsheid van tien Vlaamse filosofen

Joël De Ceulaer
De Bezige Bij Antwerpen, 2012
ISBN: 9789085423409

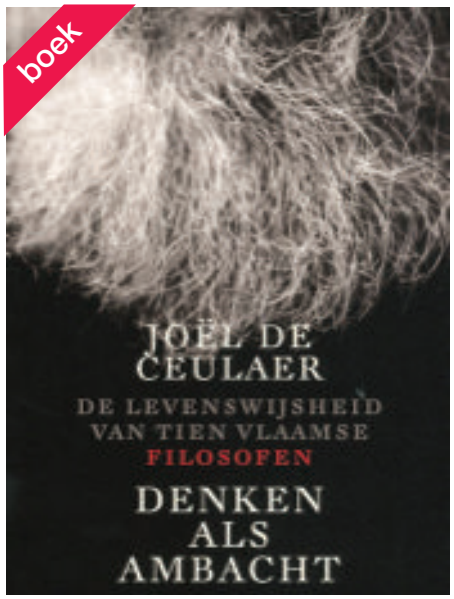

Journalist Joël De Ceulaer interviewt in dit boek tien Vlaamse filosofen, allen emeritus. Tien academici, die een heel leven lang en hard hebben nagedacht. Hij praat met hen over filosofie, en wat de wijsbegeerte voor hun leven heeft betekend. Het ontoegankelijke jargon laat hij achterwege.

Hij stelt hen indringende vragen en creëert tien intimistische, haast kwetsbare portretten van mensen van vlees en bloed. Zo vertelt Samuel Ijselling hoe hij elke morgen herhaalt: “Geef mij de moed, de kracht en de opgewektheid om deze dag tot een goed einde te brengen”. Of spreekt Hubert Dethier over zijn mentaal gehandicapte zoon, met wie hij naar de koers en avonturenfilms kijkt.

Ook Diderik Batens, Ulrich Libbrecht, Erik Oger en zeven andere boegbeelden van de Vlaamse filosofie komen in *Denken als ambacht* aan bod. Jaap Kruithof sluit het rijtje af met een woedende monoloog. Voor op je nachtkastje.

[jp]

Baby Blue Zinderend leven: van diepvriseicel tot levende proefbuis

Prof. Paul Devroey
Borgerhoff & Lamberigts, 2012
ISBN: 9789089313027

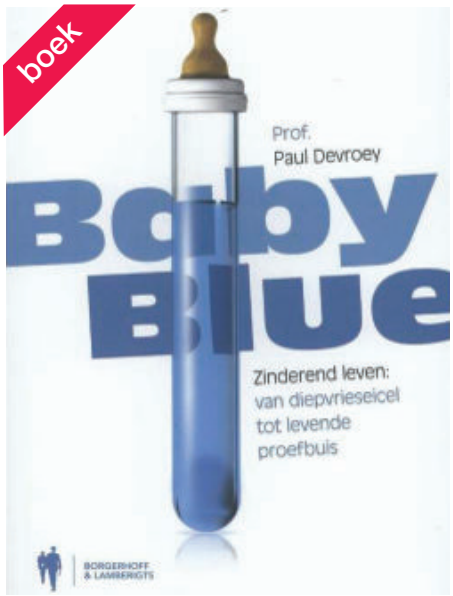

Professor Devroey is één van de wereldautoriteiten en pioniers in vruchtbaarheidsbehandelingen. Dankzij de wetenschap kan er heel wat gerealiseerd worden: de screening van embryo’s op genetische afwijkingen, het opteren van ouders om nog een kind op de wereld te zetten om één van hun andere kinderen te helpen, de keuze inwilligen van vrouwen om bevrucht te worden met het sperma van hun overleden man, draagmoederschap… Heel wat ethische vragen drijven hierdoor boven.

In dit vlot leesbaar boek getuigt professor Devroey over zijn jarenlange praktijk in het UZ Brussel. Op een boeiende wijze vertelt hij hoe in de loop der jaren het wetenschappelijk onderzoek vorderde en men meer mensen kon helpen. Bij het uiteenzetten van de wetenschappelijke vooruitgang en de bijbehorende wetten, verliest hij het menselijke verhaal niet uit het oog. Het boek sluit af met een handige verklarende woordenlijst.

[fb]

Circumstance

Regisseur: Maryam Keshavarz
Acteurs: Nikohl Boosheri, Sarah Kazemy, Reza Sixo Safai
Verkrijgbaar op dvd en blu-ray

Circumstance, de ‘omstandigheid’. Omstandigheden bepalen het leven van Shireen en Atafeh, twee zestienjarige vriendinnen in het hedendaagse Iran. Atafeh komt uit een liberaal gezin, Shireen woont bij haar oom sinds haar ouders, tegenstanders van het regime, overleden. De meisjes dromen van vrijheid, gaan uit in de illegale clubs van Teheran en experimenteren met hun ontluikende liefde voor elkaar. Maar overal ligt de moraalpolitie en Atafehs radicaal-islamitische broer op de loer. Jong zijn in Teheran is niet zonder risico’s, vrouw zijn een last en homoseksualiteit uit den boze. De film toont een moedig verzet tegen een samenleving vol regels en onderdrukking, waarin keuzes uitzonderlijk gestuurd worden door dromen, maar meestal door omstandigheden.

De Iraans-Amerikaanse Maryam Keshavarz draaide haar debuutfilm in Libanon en werkte met expats. Terugkeren naar Iran was immers geen optie meer voor de acteurs. Deze sterke aanklacht tegen een regime dat elke vorm van levenslust en emancipatie in de kiem smoort, leverde Keshavarz prijzen op in Sundance en Valladolid.

[jvg]

Zin in de e-gazet?

Zin in de e-gazet, de digitale nieuwsbrief van deMens.nu? Op het menu staan opinies, boeiende activiteiten, fotoreportages en nog veel meer lekkers. Minstens een keer per maand word je via mail op de hoogte gebracht van markante nieuwtjes. Surf snel naar onze website en schrijf je in!

Witboek deMens.nu

Op zondag 14 oktober 2012 trokken we met zijn allen naar de stembus. Na het tellen van de stemmen volgden in iedere gemeente de onderhandelingen en konden de nieuwe verkozenen zich voorbereiden op hun mandaat. Rond deze periode beginnen de kersverse gemeenteraden met de uitvoering van hun programma's. Voor deMens.nu een ideaal moment om alle nieuwe mandatarissen een witboek aan te reiken. In dat witboek formuleert de vrijzinnig humanistische gemeenschap aanbevelingen over iets wat haar nauw aan het hart ligt: de scheiding tussen kerk en staat op lokaal niveau.

Fotomodellen gezocht!

Voor onze PR-campagnes is deMens.nu op zoek naar fotomodellen! Jong, oud, man, vrouw… iedereen is meer dan welkom! In 2013 en 2014 worden diverse fotoshoots gepland. De foto's zullen gebruikt worden voor websites, tijdschriften, folders en andere publicaties van deMens.nu. Ben jij iemand die het leuk vindt om voor de camera te staan? Neem dan contact op met Lieve De Cuyper via lieve.decuyper@deMens.nu of T 0479 26 91 73 of schrijf een briefje naar Lieve op het adres Jeruzalemstraat 51, 8000 Brugge. Wie zich kandidaat stelt dient zijn of haar naam, postadres, mailadres, telefoonnummer, geslacht, leeftijd en een foto te bezorgen.

Tentoonstelling toont sporen van kanker:

zichtbaar en onzichtbaar, van mokerslag naar verrijking…

Kanker. Het verdict valt als een mokerslag, sporen tekenen zich af. Van 1 tot 31 maart 2013 vindt in het huisvandeMens Antwerpen de tentoonstelling *Sporen* plaats. Foto's, protheses, pruiken, sjaaltjes, aangepaste lingerie... vertellen het verhaal van enkele moedige vrouwen die de strijd aangingen tegen kanker. Ze tonen open en bloot de sporen die de ziekte naliet, ook de onzichtbare littekens: de krassen op de ziel, de ruis op relaties, de impact van kanker op seksualiteit en het 'mama zijn'. We spraken met Inès Van de Vyver (32), die samen met Kristel Vanstalle (41) het initiatief nam voor *Sporen*. "We willen onze stempel drukken."

Julie Van Garsse

foto © Foto Passe-partout

Deze foto van Inès (tweede van links), Kristel (midden) en hun kroost zal te zien zijn tijdens Sporen. *Inès Van de Vyver: "Vanbuiten zie je niets, vanbinnen hebben we heel wat meegemaakt."*

Wanneer heb je te maken gekregen met kanker?

Net voor mijn 29ste verjaardag. Mijn zoontje was twee, mijn man had juist een zaak opgestart en we waren aan het verbouwen. Plots voelde ik me niet goed. Volgens de dokter zat er een tumor zo groot als een tennisbal in mijn borst. De eerste momenten na de diagnose dacht ik dat ik dood zou gaan, na een paar dagen was ik mijn begrafenis al aan het regelen. Na een bijzonder zware kuur chemotherapie heb ik mijn zieke borst laten amputeren, daarna volgde bestraling. Tijdens mijn herstel begon ik opnieuw aan de toekomst te denken. Ik vond mezelf te jong om met één borst door het leven te gaan, dus ik informeerde bij de plastische chirurg voor een borstreconstructie. Omdat ik bij elke hormoonschommeling kan hervallen, heb ik ook het klierweefsel in mijn andere borst (preventief) laten verwijderen. Daarnaast zal ik levenslang inspuitingen moeten krijgen om mijn hormoonpeil tot nul te herleiden. Daardoor ben ik op mijn 30ste in de menopauze beland en zal mijn wens om een tweede kindje te krijgen nooit in vervulling gaan.

Hoe reageerde je omgeving toen de diagnose viel?

Ze stond machteloos toe te kijken. Mijn zoontje was in het begin zeer opstandig, hij begreep het ook allemaal niet goed. Hij zorgt nu nog steeds voor mij. Grappig is wel dat hij vaak niet eens merkte dat ik kaal was: voor hem bleef ik toch gewoon zijn mama. Ik heb hem wel steeds eerlijk gezegd dat ik ziek was en kon doodgaan. Open praten over de ziekte vind ik heel belangrijk. Met mijn partner lukte dat niet. Ik praatte wel met hem maar hij kon zijn gevoelens niet op de juiste manier onder woorden brengen, waardoor hij met een heleboel dingen bleef zitten. Uiteindelijk heeft hij me in 2011 verlaten. Daarvan heb ik nog meer afgezien dan van de ziekte zelf. Blijven praten is de boodschap.

Vanwaar het idee voor een tentoonstelling?

In het verleden heb ik samen met Kristel al eens een tentoonstelling georganiseerd in het kader van Waaier vzw, een vereniging van en voor (ex-) kankerpatiënten. Nadien wilde ik hier verder mee gaan en mensen helpen die dezelfde tegenslagen tegenkomen. Dan was het allemaal niet voor niets geweest. Kristel dacht er net hetzelfde over. We zochten verenigingen maar kwamen steeds terecht in een groep waar we weinig aansluiting vonden. Dit had vooral te maken met onze leeftijd. Als jonge mama's worden we geconfronteerd met andere problemen en vragen dan oudere kankerpatiënten. Kristel en ik willen praten over relaties, seksualiteit, de kinderen… Vandaar het idee van een nieuwe tentoonstelling rond deze thema's. Het taboe rond seksualiteit is immers nog steeds heel groot. We willen heel duidelijk maken dat we vrouw blijven, en ons vrouw voelen, met twee borsten, één borst, geen borsten of gereconstrueerde borsten…

Stel jij ook iets tentoon?

Ik toon mezelf, naakt, met de snee waar vroeger mijn borst was. Dat is wie ik toen was, duidelijke sporen, maar nog steeds vrouw. Daarnaast komt een gewone foto van mezelf, Kristel en de kinderen. Zo maken we duidelijk dat we oké zijn. Vanbuiten zie je niets, vanbinnen hebben we heel wat meegemaakt. Na drie jaar kunnen we zeggen dat dit ons gemaakt heeft tot wie we nu zijn, en daar zijn we fier op. Dit avontuur, waar we niet voor gekozen hebben, heeft ons duidelijk verrijkt!

Praatcafé

Naast de tentoonstelling is er een praatcafé voor mensen die kanker hebben (gehad) en ervaringen willen delen over thema's als relaties en seksualiteit.

Praktisch
Sporen
Van 1 tot 31 maart 2013 (gratis)
huisvandeMens Antwerpen
Jan Van Rijswijcklaan 96 - 2018 Antwerpen
T 03 259 10 80
ines_vandevijver@hotmail.com - kristel.vanstalle@telenet.be

Expertisecentrum Waardig Levenseinde
W.E.M.M.E.L. ziet daglicht

In Wemmel opende op 10 oktober hét expertisecentrum voor een waardig levenseinde in België, toepasselijk W.E.M.M.E.L. gedoopt. Het centrum huist in de gebouwen die het UZ Brussel in 1995 kocht voor Topaz, het eerste supportief dagcentrum in België. Verschillende verenigingen die begaan zijn met ongeneeslijke zieken namen in de loop der jaren ook hun intrek in het complex.

Franky Bussche

foto: © Greet De Gendt

Drijvende kracht achter W.E.M.M.E.L. is Wim Distelmans, professor Palliatieve Geneeskunde en titularis van de leerstoel 'Waardig Levenseinde' van deMens.nu aan de VUB.

foto: © Greet De Gendt

Marieke Vervoort, winnares van goud en zilver op de Paralympics 2012, is de mascotte van het Expertisecentrum Waardig Levenseinde W.E.M.M.E.L.

Expertisecentrum Waardig Levenseinde W.E.M.M.E.L. biedt naast Topaz ook onderdak aan LEIF (LevensEinde InformatieForum) en aan het Forum Palliatieve Zorg, het pluralistische overlegorgaan voor alle partners in de palliatieve zorg van Brussel-Halle-Vilvoorde. Daarnaast bevindt zich er Omega, de dienst voor palliatieve thuiszorg in Brussel-Halle-Vilvoorde, de consultatiedienst ULteam (Uitklaring Levenseindevragen-team) en de leerstoel 'Waardig Levenseinde' van deMens.nu aan de Vrije Universiteit Brussel.

Expertisecentrum

Met deze organisaties onder zijn dak, geldt W.E.M.M.E.L. als hét expertisecentrum voor een waardig levenseinde in België. Het streeft kritisch, empathisch en met onderbouwde kennis naar een waardig levenseinde, zonder vermijdbare ellende. Respect voor ieders recht op zelfbeschikking staat centraal, ongeacht de afkomst, taal, sociale status en filosofische overtuiging.

Bedrijvigheid

Door de aanwezigheid van verschillende organisaties gonst het in Wemmel van de bedrijvigheid. Ongeneeslijke zieken - 'gasten'- brengen er hun dag door, er vinden consultaties plaats, maar is er ook ruimte voor trainingen rond alle aspecten van de palliatieve zorg en beslissingen bij het levenseinde. Deze verwelkomen zowel professionelen als vrijwilligers. Daarnaast ontvangt het centrum werkbezoeken en stagiaires, organiseert het persconferenties, en biedt het onderdak aan werkgroepen en denktanken.

Letterwoord

De naam W.E.M.M.E.L. duidt niet alleen de gemeente aan waar het centrum ligt, maar is ook een letterwoord. De letters verwijzen naar de waarden en begrippen waar het centrum voor staat. Deze lijst kan op een onbevooroordeelde wijze voortdurend aangevuld worden.

Meer info?
W.E.M.M.E.L.
Expertisecentrum Waardig Levenseinde
J. Vander Vekenstraat 158, 1780 Wemmel
www.leif.be
www.forumpalliatievezorg.be
www.ulteam.be
www.dagcentrum-topaz.be

W	E	M	M	E	L
Wetenschappelijk	Educatief-informatief	Maatschappelijk	Medisch	Expertisecentrum	Leven
Waardig	Eerbiedig	Multidisciplinair	Multicultureel	Excellentiecentrum	Levenseinde
Waakzaam	Ethisch-evolutief	Meelevend	Menselijk		
Wijs	Eigenzinning	Mantelzorgend	Moreel		

LEIF West-Vlaanderen opent deuren voor vragen rond levenseinde

In West-Vlaanderen richten de huizenvandeMens een uitvalsbasis op van LEIF (LevensEinde InformatieForum), in samenwerking met onder andere de Bond Moyson, de Liberale Mutualiteit en het CGSO (Centrum voor Geboorteregeling en Seksuele Opvoeding) Brugge. Vanaf begin 2013 kunnen mensen bij de vzw LEIF West-Vlaanderen terecht met vragen en problemen rond het levenseinde. De vzw zal samen met het CGSO Brugge een pand delen, dat wordt omgedoopt tot 'Levenshuis'.

Franky Bussche
en Els Goderis, directeur deMens.nu West-Vlaanderen

DeMens.nu werkt reeds rond het levenseinde. In een huisvandeMens kan je terecht voor informatie en voor hulp bij het invullen van een wilsverklaring. De vrijzinnig humanistische consulenten merken echter dat het levenseinde heel wat mensen bezighoudt en dat er nog veel onduidelijkheid bestaat over de mogelijke beslissingen hierrond. Meer hulp is nodig. Ook de West-Vlaamse Bond Moyson, de West-Vlaamse Liberale Mutualiteit en het CGSO Brugge zijn overtuigd van de nood aan een toegankelijke plaats in de provincie waar een multidisciplinaire raadpleging rond het levenseinde kan uitgebouwd worden.

Uitvalsbasis

Daarom richten deze organisaties een LEIF-uitvalsbasis op in West-Vlaanderen. Dit gebeurt in samenspraak met professor Palliatieve Geneeskunde Wim Distelmans en de vzw LEIF. Vzw LEIF West-Vlaanderen zal nauw samenwerken met deze moeder-vzw. LEIF is een open initiatief van mensen die streven naar een waardig levenseinde voor iedereen, met respect voor de wil van de patiënt. Vzw LEIF West-Vlaanderen wil op een laagdrempelige wijze ondersteuning bieden bij het uitklaren van de vele vragen rond het levenseinde. Dat doet ze door informatie te verstrekken en advies te verlenen, door consultaties en sensibilisering. Begin 2013 zou de werking van LEIF West-Vlaanderen van start moeten gaan.

Levenshuis

De vzw zal haar intrek nemen in het CGSO-huis, dat wordt omgedoopt tot 'Levenshuis'. Informeren, adviseren en sensibiliseren zijn gemeenschappelijke doelstellingen van beide verenigingen. Het CGSO zet zich in voor een positieve beleving van seksualiteit en intimiteit en ondersteunt mensen bij hun relationele en seksuele ontplooiing. Dit Levenshuis zal dus een plaats zijn voor mensen met vragen over verschillende fases en aspecten van het leven. Iedereen is er welkom, ongeacht zijn of haar filosofische overtuiging.

Info en begeleiding

In het Levenshuis geven (onthaal)vrijwilligers basisinformatie en verwijzen ze eventueel door naar professionele hulp. Voor het medische luik zorgen LEIF-artsen die een speciale training volgden in de beslissingen rond het levenseinde. Gevormde vrijwilligers en vrijzinnig humanistische consulenten van de huizenvandeMens nemen andere vormen van begeleiding voor hun rekening.

Het logo van het spiksplinternieuwe Levenshuis (met de logo's van het CGSO Brugge en LEIF en de fakkel van deMens.nu).

Meer info?
Het Levenshuis vind je in de Koningin Elisabethlaan 92, 8000 Brugge.
Kandidaat-vrijwilligers kunnen contact opnemen met het huisvandeMens Brugge, Jeruzalemstraat 51, 8000 Brugge, T 050 | 33 59 75, brugge@deMens.nu.

De katten krabden de krollen van de trappen

“Vuile lul, kankerlijer, ik gooi u van de trappen tot je doodbloedt.” “Ze moesten met Fabre en co hetzelfde doen als met die katten, maar dan van wat hoger! Tot al hun botten gebroken zijn; die smeerlappen!” De opnames in en rond Antwerpen voor de biopic rond kunstenaar Jan Fabre hebben niet alleen een paar kattenharten sneller doen slaan. Het bracht ook de hoofden van tienduizenden dierenvrienden aan de kook.

Marleen Temmerman

In het stadhuis van Antwerpen liepen er begin november filmopnames waarbij Jan Fabre een oude performance overdeed. Die was geïnspireerd op de iconische foto *Dali Atomicus* (1948). Daarop figureert Salvador Dali in een dynamische setting samen met in de lucht geslingerde katten. Dat deed Fabre nog een lichtjes over. Iemand filmde de scène en gooide de beelden op *YouTube*.

Gevolg: Fabre kreeg duizenden haatmails en doodsbedreigingen. Het volstond niet dat hij publiekelijk en op tv zijn verontschuldigingen kwam uiten. “De katten zijn compleet oké en gelukkig”, liet hij verstaan. Kort daarop gaven een paar heethoofden Jan Fabre een pak slaag toen hij ging joggen. Hij moest uiteindelijk een tijdje onderduiken. Om stil van te worden…

De Antwerpse schepen van dierenwelzijn verklaarde na het kattenincident: “Ik heb het voor de dieren opgenomen omdat ze geen stem hebben. Het zijn de allerzwaksten van onze samenleving.” Bij ons is een organisatie als GAIA zeer invloedrijk in de politiek. Dat is positief. In Nederland haalt de Partij voor de Dieren steevast 2 verkozenen in de Tweede Kamer. Maar hoe duid je zoiets… Dierenmishandeling is uiteraard tegen de borst stotend, maar moeten we ook actief voor de belangen en wensen van dieren opkomen? En wat zijn die dan, afgezien van kost en inwoon voor wat huisdieren betreft? Moeten we ons daarbij vooral focussen op ‘intelligente’ en knuffelbare dieren of omarmen we ook wormen? “Gaat u het op flessen trekken of hebt u misschien liever een pot verf over uw kop, mevrouw Temmerman?”, kan u straks lezen van anonymus op de *Facebook*-pagina van deMens.nu (of hetDier.nu). Maar ernstig: hebben mensen gebrek aan diereninleving of gaan zij zich juist te veel inleven in dieren? Duiden overspannen reacties op relatief onbeduidende fait divers op een hypergevoelige en doorgeslagen maatschappij die troost zoekt in sympathie met pluizige wezens? Worden we stilaan gek van dierenliefde?

In Syrië worden kinderen vermoord en in Oost-Congo verkrachten ze nog altijd baby’s en (oude) vrouwen en daar wordt minder hysterisch over gedaan dan over een kat die iets tegenkomt in een documentaire… Maar als ik dat zeg, zitten de van dierenliefde overlopende mensen meteen weer op hun paard. Ik moet spijtig genoeg melden dat de Syrische kinderen en de Congolese vrouwen wel degelijk onredelijk verminkt of vermoord werden en dat de camera’s dat al lang niet meer registreren.

“Schoonheid is altijd anarchistisch… zoals liefde, dat kent geen regels, dat kent geen wetten…”, zo *zing-spreekt* Jan Fabre in een compositie van de Nederlandse klankdichter Tom America. Dat geldt bij uitbreiding voor zijn kunst. Kunnen we dan alstublieft Fabre nu terug de vrijheid geven om zijn anarchie en zijn streven naar schoonheid te botvieren? Ik ben er zeker van dat er tegendraadse katten zijn die graag willen acteren in een subversieve kunstfilm over Fabre. En als u dat niet mooi vindt, kijkt u samen met uw kat toch naar iets anders?

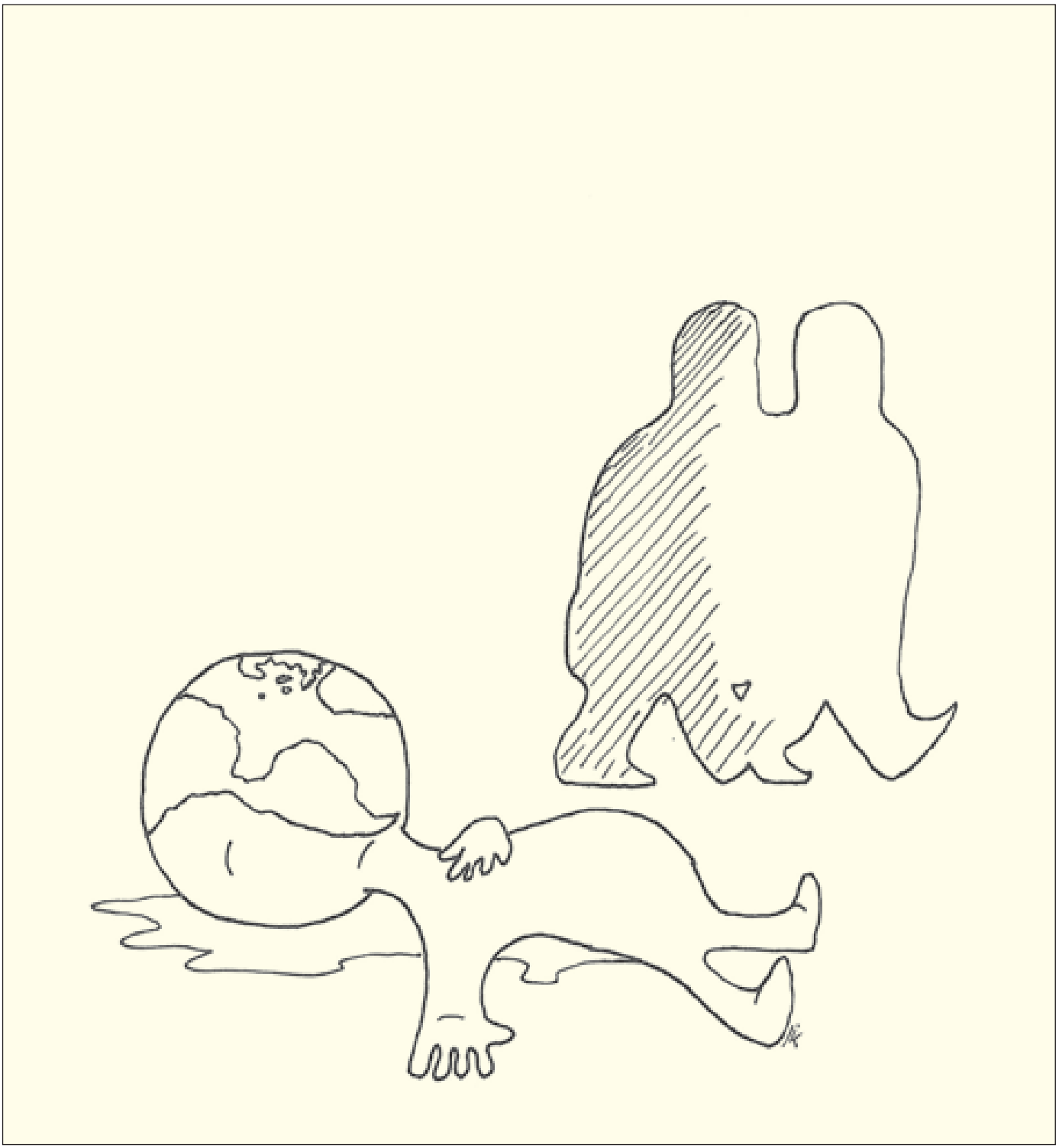

NIETS KON HEN ERVAN WEERHOUDEN
OP TIJD OP HET WERK TE ARRIVEREN.

huis van de mens
is vrijzinnig humanistisch

Wij zijn er voor jou!

Je kan bij ons terecht voor: info (o.a. rond waardig levenseinde) – vrijzinnig humanistische plechtigheden – vrijzinnig humanistische begeleiding – vrijzinnig humanistische activiteiten - vrijwilligerswerk

huisvandeMens Aalst
Koolstraat 80-82 - 9300 Aalst
T 053 77 54 44 - F 053 77 97 70
aalst@deMens.nu

huisvandeMens Antwerpen
Jan Van Rijswijcklaan 96
2018 Antwerpen
T 03 259 10 80 - F 03 259 10 89
antwerpen@deMens.nu

huisvandeMens Antwerpen
Breughelstraat 60 - 2018 Antwerpen
T 03 227 47 70
antwerpenlokaal@deMens.nu

huisvandeMens Bilzen
Klokkestraat 4 bus 1
3740 Bilzen
T 089 30 95 60 - F 089 56 57 94
bilzen@deMens.nu

huisvandeMens Bree
Opitterstraat 20
3960 Bree
T 089 73 05 00 - F 089 73 05 09
bree@deMens.nu

huisvandeMens Brugge
Jeruzalemstraat 51
8000 Brugge
T 050 33 59 75 - F 050 34 51 69
brugge@deMens.nu

huisvandeMens Brussel
Stalingradlaan 18-20
1000 Brussel
T 02 242 36 02 - F 02 242 56 17
brussel@deMens.nu

huisvandeMens Diksmuide
Esenweg 30
8600 Diksmuide
T 051 55 01 60 - F 051 55 01 69
diksmuide@deMens.nu

huisvandeMens Eeklo
Boelare 131 - 9900 Eeklo
T 09 218 73 50 - F 09 218 73 59
eeklo@deMens.nu

huisvandeMens Genk
Bochtlaan 16 bus 6 - 3600 Genk
T 089 51 80 40 - F 089 51 80 49
genk@deMens.nu

huisvandeMens Gent
Sint-Antoniuskaai 2 - 9000 Gent
T 09 233 52 26 - F 09 233 74 65
gent@deMens.nu

huisvandeMens Halle
Molenborre 28/02
1500 Halle
T 02 383 10 50 - F 02 383 10 51
halle@deMens.nu

huisvandeMens Hasselt
A. Rodenbachstraat 18
3500 Hasselt
T 011 21 06 54 - F 011 23 55 16
hasselt@deMens.nu

huisvandeMens Herentals
Lantaarnpad 20 - 2200 Herentals
T 014 85 92 90 - F 014 85 44 39
herentals@deMens.nu

huisvandeMens Ieper
Korte Torhoutstraat 4
8900 Ieper
T 057 23 06 30 - F 057 23 06 39
ieper@deMens.nu

huisvandeMens Jette
Jetse laan 362 - 1090 Jette
T 02 513 16 33 - F 02 420 42 98
jette@deMens.nu

huisvandeMens Kortrijk
Overleiestraat 15A
8500 Kortrijk
T 056 25 27 51 - F 056 25 27 53
kortrijk@deMens.nu

huisvandeMens Leopoldsburg
Koningstraat 49/gelijkvloers
3970 Leopoldsburg
T 011 51 62 00 - F 011 51 62 09
leopoldsburg@deMens.nu

huisvandeMens Leuven
Tiensevest 40
3000 Leuven
T 016 23 56 35 - F 016 20 75 47
leuven@deMens.nu

huisvandeMens Lier
Begijnhofstraat 4
2500 Lier
T 03 488 03 33 - F 03 488 03 33
lier@deMens.nu

huisvandeMens Lommel
Hertog Jan Plein 24 - 3920 Lommel
T 011 34 05 40 - F 011 34 05 49
lommel@deMens.nu

huisvandeMens Maasland
Pauwengraaf 63
3630 Maasmechelen
T 089 77 74 21 - F 089 77 74 22
maasmechelen@deMens.nu

huisvandeMens Mechelen
Hendrik Consciencestraat 9
2800 Mechelen
T 015 45 02 25 - F 015 43 55 19
mechelen@deMens.nu

huisvandeMens Mol
Laar 2 bus 3a
2400 Mol
T 014 31 34 24 - F 014 31 34 24
mol@deMens.nu

huisvandeMens Roeselare
Godshuislaan 94
8800 Roeselare
T 051 26 28 20 - F 051 26 28 26
roeselare@deMens.nu

huisvandeMens Ronse
Zuidstraat 13 - 9600 Ronse
T 055 21 49 69 - F 055 21 66 68
ronse@deMens.nu

huisvandeMens Sint-Niklaas
Ankerstraat 96 - 9100 Sint-Niklaas
T 03 777 20 87 - F 03 777 31 64
sintniklaas@deMens.nu

huisvandeMens Sint-Truiden
Kazernestraat 10/001
3800 Sint-Truiden
T 011 88 41 17 - F 011 31 26 45
sinttruiden@deMens.nu

huisvandeMens Tienen
Beauduinstraat 42
3300 Tienen
T 016 81 86 70 - F 016 82 40 31
tienen@deMens.nu

huisvandeMens Tongeren
Vlasmarkt 11
3700 Tongeren
T 012 45 91 30 - F 012 45 91 39
tongeren@deMens.nu

huisvandeMens Turnhout
Begijnenstraat 53 - 2300 Turnhout
T 014 42 75 31 - F 014 42 54 40
turnhout@deMens.nu

huisvandeMens Vilvoorde
Frans Geldersstraat 23
1800 Vilvoorde
T 02 253 78 54 - F 02 253 57 87
vilvoorde@deMens.nu

huisvandeMens Zottegem
Kastanjelaan 73
9620 Zottegem
T 09 326 85 70 - F 09 326 85 73
zottegem@deMens.nu

De huizenvandeMens zijn een initiatief van deMens.nu

Voor meer informatie:

www.deMens.nu

demens.nu
is vrijzinnig humanistisch